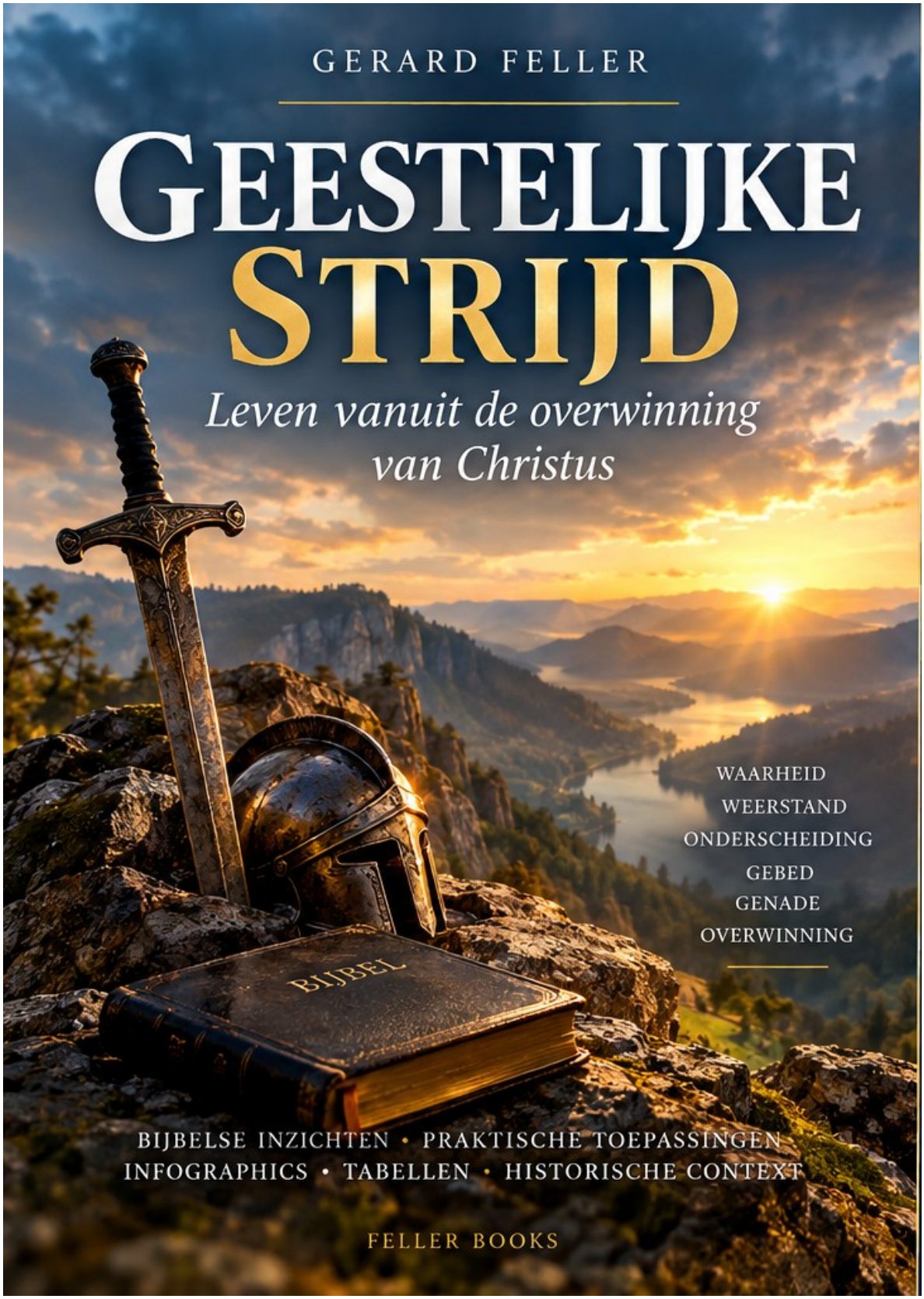

GERARD FELLER
GEESTELIJKE STRIJD
Leven vanuit de overwinning van Christus
WAARHEID
WEERSTAND
ONDERSCHEIDING
GEBED
GENADE
OVERWINNING
BIJBEL
BIJBELSE INZICHTEN • PRAKTISCHE TOEPASSINGEN
INFOGRAPHICS • TABELLEN • HISTORISCHE CONTEXT
FELLER BOOKS

GEESTELIJKE STRIJD

Leven vanuit de overwinning van Christus

Gerard Feller

Copyright en verantwoording

© 2026 Gerard Feller / Feller Books. Alle rechten voorbehouden.

Deze uitgave is een herziene en uitgebreide boekeditie, opgebouwd uit eerder aangeleverde studies van Gerard Feller over geestelijke strijd, geestelijke defensie, onderscheiding van geesten, geestelijke diagnostiek en de verhouding tussen geestesgaven en occultisme. Herhalingen zijn redactioneel teruggebracht en aanvullende verbindende hoofdstukken, tabellen en infographics zijn toegevoegd om één samenhangend boek te vormen.

Bijbelcitaten en verwijzingen volgen de in de oorspronkelijke bronteksten gebruikte vertalingen en formuleringen, tenzij in de tekst anders is aangegeven.

Bij medische of psychische klachten is geestelijke begeleiding geen vervanging voor passende professionele diagnostiek en behandeling. Dit boek is bedoeld als Bijbels-pastorale toerusting en niet als vervanging van persoonlijke medische, psychologische of pastorale beoordeling.

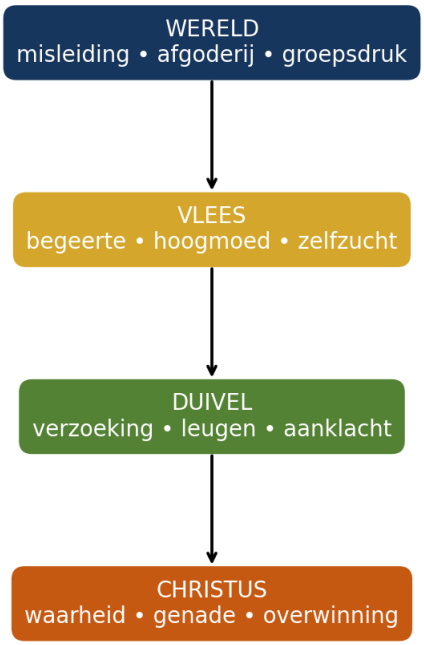
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen die de wet toestaat.

FELLER BOOKS

GEESTELIJKE STRIJD

Leven vanuit de overwinning van Christus

De drie fronten van geestelijke strijd

Gerard Feller
Feller Books

Copyright en verantwoording

© Gerard Feller / Feller Books. Deze definitieve redactie is opgebouwd uit zes aangeleverde studies van Gerard Feller. Dubbele passages zijn samengevoegd of verwijderd; unieke argumentatie en de oorspronkelijke theologische lijn zijn behouden. De verbindende hoofdstukken, vergelijkende tabellen, historische overzichten en infographics brengen het materiaal samen tot één doorlopend boek.

Bij medische of psychische klachten is geestelijke begeleiding geen vervanging voor passende professionele diagnostiek en behandeling.

Inhoud

1. Christus, onze Burcht

2. Geestelijke diagnostiek

3. Onderscheiden van geesten

4. Toverij of gave van de Heilige Geest?

5. De aard van geestelijke strijd

6. Drie fronten: vlees, wereld en duivel

7. Leven vanuit de overwinning van Christus

8. De wapenrusting van God

9. Onderscheiding: Christus - Schrift - vrucht

10. Nuchterheid, gebed en pastorale veiligheid

11. Geestelijke volwassenheid en de vrucht van de Geest

12. De gemeente als plaats van weerbaarheid

13. Denominaties en christelijke stromingen

14. Historische tijdlijn

15. Conclusie: staan in Christus

Redactionele verantwoording

De beelden van de belegerde stad en de omvergehaalde muren worden in deze editie eenmaal uitvoerig uitgewerkt en daarna alleen functioneel aangehaald. Herhalingen tussen Christus, onze Burcht, Geestelijke strijd en Geestelijke defensie zijn samengevoegd. De nieuwe verbindende hoofdstukken formuleren de gezamenlijke lijn van de aangeleverde studies: Christus centraal, de drie fronten vlees-wereld-duivel, standhouden in Efeziërs 6, toetsing via Christus-Schrift-vrucht en pastorale terughoudendheid bij geestelijke diagnostiek.

Bronvermelding

1. Christus, onze Burcht

Over geestelijke defensiemechanismen

Ook dit zag ik als wijsheid onder de zon en maakte grote indruk op mij: Er was een kleine stad met weinig inwoners en een groot koning trok tegen haar op en omsingelde haar en richtte hoge belegeringstorens tegen haar op. En in die stad bevond zich een arme wijze man, die haar had kunnen redden door zijn wijsheid, doch geen mens dacht aan die arme man. Toen zei ik: wijsheid is beter dan kracht, maar de wijsheid van de arme wordt veracht en naar zijn woorden luistert men niet. Woorden van wijzen in rust aangehoord, zijn beter dan het geschreeuw van een heerser onder dwazen. Wijsheid is beter dan oorlogstuig, maar één zondaar bederft veel goeds. Dode vliegen doen de zalf van de zalfbereider stinkend gisten; een weinig onverstand heeft meer invloed dan wijsheid en eer. De geest van de wijze richt zich naar rechts, maar de geest van de dwaas naar links. Waar de dwaas ook gaat, zijn verstand ontbreekt; hij zegt tot ieder dat hij een dwaas is (Prediker 9:13-10:3).

Stel je voor: een klein stadje wordt belegerd door een groot leger. Het wordt omsingeld door honderden ultramoderne tanks, die ondersteund worden door radar- gestuurde gevechtsvliegtuigen, gevechtsheli's en rondom de gehele stad worden raketinstallaties opgesteld. De belegeringsmacht is gedisciplineerd, gemotiveerd en tot de tanden toe gewapend. In de stad is een grote paniek ontstaan. Men had deze aanval niet verwacht en ter elfder ure moeten mensen hier en daar op de verwaarloosde verdedigingswallen worden gesommeerd. Er ontstond een chaos binnen de stad. Iedereen schreeuwde tegen elkaar, hun slecht onderhouden wapens functioneerden niet. Sommigen vluchtten in paniek uit de stad en werden gedood. Bij de eerste aanval drongen de vijandelijke troepen de stad binnen en doodden mannen, vrouwen en kinderen; alles werd platgebrand. In die stad bevond zich een wijze man, die de stad had kunnen redden door zijn wijsheid. Maar er werd niet geluisterd naar wijsheid, die beter is dan kracht. Het wordt veracht, men luistert naar het geschreeuw van een dwaze onder wijzen (Pred. 9:17 en 10:6)

Dit verhaal in Prediker is zinnebeeldig voor heel wat geestelijke strijd. De stad is een beeld van de gevallen wereld, maar zeker ook van de individuele mens. De wereld is na de zondeval een prooi geworden van en voor satan, die in onze tijd een beslissende aanval voorbereidt, en die binnenkort openlijk zal verschijnen (2 Thess. 2:8). Het geheimenis der wetteloosheid is al in werking. Deze beslissende aanval wordt minutieus, gedetailleerd en gefaseerd voorbereid. Het denken van de mens wordt getransformeerd door dwaalleer binnen en buiten de gemeente. Moderne theologie, wereldgodsdiensten, syncretisme, bijgeloof, occultisme, geestelijke stromingen. Het zijn slechts enkele wapens gebruikt door boze geesten in het goed georganiseerde koninkrijk van de duivel.

Ook vindt er door de zgn. 'derde golf' een geweldige verandering van machtsposities plaats in de wereld. Er zijn toenemende gevechten om de macht, nu de industriële beschaving haar wereldheerschappij kwijtraakt en nieuwe krachten onder invloed van geld, kennis en fysieke

macht de wereld gaan beheersen. Nieuwe info-technieken, meta-technieken doen opgang bij de 'beeldschermgeneratie'. Er komen langzamerhand nieuwe machthebbers, naar voren geschoven door demonische machten; de opkomst van de fundamentalistische islam, het cocaïne-imperium, de Verenigde Naties, en de door fusering en kartelvorming steeds machtiger wordende multinationals, dit is de 'vijfde kolonne.

Wijsheid

Wat bedoelt prediker met de wijsheid die beter is dan kracht en wapentuig en die de stad had kunnen redden? Zeker geen wijsheid van de wereld, geen verstandelijke kennis van de boom der kennis van goed en kwaad, maar kennis van de boom des levens. Bijbels denken leert ons dat de dwaas zegt in zijn hart: ”Er is geen God”(Ps.14:1,53:2). Deze dwaas kan drie dokter-titels hebben, maar als hij geen rekening met God houdt, is hij bijbels gezien een dwaas.

Een Bijbelse wijze kent God in de zin van 'kennis hebben, gemeenschap hebben' met God. Niet alleen van verre zien of van horen zeggen, maar God kennen door zijn Geest, die de toegang heeft tot alle diepten van Christus (Ef. 3:18). Van een echtgenoot(o)te kennen we misschien na twintig jaar zijn of haar karakter of gedrag, doordat we zoveel samen meemaken. Toch hebben we de mogelijkheid om Christus nog veel beter te kennen, nl. door zijn hart (de Heilige Geest). Dat is de ware wijsheid (1 Kor. 2:12-14).

De geest van de wijze richt zich naar rechts; naar de rechter arm Gods, de rechter schouder, die zit aan de rechter hand, enz. De geest van de dwaas richt zich naar links (Pred.10:2). Een ontwikkeling van God af. Ware wijsheid is luisteren naar en gehoorzamen aan Gods woord. Nu worden nog dwazen op de hoogste posten gesteld en aanzienlijken en rijken zitten in vernedering. Nu gaan slaven nog te paard en vorsten te voet (Pred. 10:6). Veel mensen beseffen nauwelijks de ernst van de wereldsituatie. Prediker 10:14 zegt: “De dwaas is het die vele woorden gebruikt, de mens weet niet wat er geschiedt en wie zal hem te kennen geven wat er na hem geschieden zal? Het zwoegen van de dwaas mat hem af”.

De menselijke bouwval

Zoals gezegd staat de belegerde stad in Prediker 9 niet alleen voor de wereld, maar ook voor de individuele mens. De zondeval had niet alleen tot gevolg dat de mens van God werd afgesneden, maar dat er een verwoestings- en verstoringsproces plaatsvond door de zonde in alle innerlijke verhoudingen van de mens. Lichaam, ziel en geest liggen volkomen met elkaar overhoop, van binnenuit verontreinigt de mens zich meer en meer (Marc. 7:21). Wat mijn verstand wil en mijn lichaam doet, is altijd in strijd met elkaar. De zonde leeft in mijn lichaam, zegt Paulus in Rom. 7:23. Net als de stad in Prediker zijn we hopeloos verdeeld in onszelf, maar bovendien worden we van buitenaf door de geestelijke wereld aangevallen in onze geest. In het boek Spreuken wordt dit als volgt geformuleerd: Een stad met omvergehaalde muren, zo is iemand die zijn geest niet in bedwang heeft. Een stad met omvergehaalde muren; daar kan iedereen zomaar naar binnen lopen. Alle machten kunnen mensen manipuleren, intimideren, fascineren en verleiden en inspelen op zijn zondige begeerten, waardoor mensen gevangen en gebonden worden. Ondanks het dwaze geschreeuw, ondanks alle pogingen van de mens om de geestelijke wereld om hem heen te manipuleren door moderne toverijen, (wetenschap, kennis,

macht) heeft de mens geen schijn van kans. De slang, satan, heeft de gevallen mens volkomen in zijn macht. Daarom staat er in Pred. 10:11 het volgende: “Indien een slang bijt voor de bezwering, dan baat het de bezweerder niet”. Voor zijn occulte manipulaties is de mens al voor zijn geboorte gebeten door de slang met het dodelijk venijn van de zonde.

De allerhoogste burcht

Is er dan geen andere plaats waar de mens kan wonen dan die menselijke bouwval met omvergehaalde muren? Zeker wel; lees maar eens Psalm 91: 1-2: ”Wie in de schuilplaats van de Allerhoogste is gezeten, vernacht in de schaduw van de Almachtige. Ik zeg tot de Here: mijn Toevlucht en mijn Vesting, mijn God, op wie ik vertrouw”. Hoewel christenen niet voor lijden bespaard blijven is dit een onaantastbare plaats van de Allerhoogste God; een vaste Burcht, een Vesting en een Toevlucht. Hoe komt de mens nu vanuit die bouwval, waarin de lippen van de dwaas zichzelf verslinden (Pred.10:12) tot de innemende woorden van wijsheid en tot de plaats waar alle wijsheid en alle kracht in één persoon verenigd is? De enige manier om in de burcht te komen is door het kruis. 1 Kor.1:18-25 zegt: “Want het woord des kruises is wel voor hen die verloren gaan een dwaasheid, maar voor ons die behouden worden is het een kracht Gods. Want er staat geschreven: Verderven zal Ik de wijsheid der wijzen, en het verstand der verstandige zal Ik verdoen. Waar blijft de wijze? Waar de Schriftgeleerde? Waar de redetwister van deze tijd? Heeft God niet de wijsheid der wereld tot dwaasheid gemaakt? Want daar de wereld in de wijsheid Gods door haar wijsheid God niet gekend heeft, heeft het Gode behaagd door de dwaasheid der prediking te redden hen, die geloven. Immers, de Joden verlangen tekenen en de Grieken zoeken wijsheid, doch wij prediken een gekruisigde Christus, voor Joden een aanstoot, voor heidenen een dwaasheid, maar voor hen die geroepen zijn, Joden zowel als Grieken, prediken wij CHRISTUS, DE KRACHT GODS EN DE WIJSHEID GODS. Want het dwaze van God is wijzer dan de mensen en het zwakke van God is sterker dan de mensen”.

We kunnen niet verlost worden uit de stad door ons eigen geschreeuw of onze eigen krachten of inzichten en kennis. Nee, de enige manier om ons te bevrijden uit de stad is door die wijze man, Christus. Zijn geloof, en als genade ons geloof in Hem, door Zijn kruis, brengt ons de overwinning. ”Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld. En dit is de overwinning die de wereld overwonnen heeft: ons geloof. Wie is het die de wereld overwint, dan wie gelooft, dat Jezus de Zoon van God is?” (1 Joh. 5:4-5).

Overwinnen is geen kwestie van eigen kracht, maar van Bijbelse wijsheid. Alle kennis en macht ligt in de kennis van Christus' kruis Zijn opstanding, Zijn verhoging en positie in de hemel, Zijn Geest en Zijn Burcht. Als we in die burcht zijn, is onze enige opdracht staande te blijven. ”Doe dan de wapenrusting Gods aan om...uw taak geheel vervuld hebbende, stand te houden” (Ef. 6:11-13). Paulus schreef dit, vastgeklonken aan een Romeinse soldaat, wiens wapens hij beschrijft. Ik ben een gezant in ketenen, zegt hij. Vergis je niet, zegt hij, jullie hebben niet tegen vlees en bloed te vechten. Je vecht tegen verschrikkelijke machten, waar je nooit tegenop kunt, tenzij je de gehele wapenrusting Gods aantrekt. Als je mensen ontzettende dingen om je heen ziet doen, denk er dan aan dat je niet tegen hen vecht. Zij zijn slechts de pionnen en werktuigen van de wereldbeheersers dezer duisternis.

Ons gevecht bestaat volgens Efeziërs 6 dan ook vooral uit om STAANDE te blijven, dus niet om satan te overwinnen want die is al overwonnen in Christus. Maar het gaat om ons weten bekleed te zijn met Christus. Met Zijn wapenrusting zijn we dagelijks bestand tegen de (vergeefse) aanvallen op onze positie in die Burcht. Dus de wapenrusting is er niet om in de burcht te komen! Maar om er te blijven in onze dagelijkse wandel! Hoe? Door:

De lendenen omgord met de waarheid. De waarheid en de geest der waarheid maakt ons altijd en in iedere omstandigheid vrij! Ook van aanvallen van buiten! (Ef. 6:14). In Jes.11: 5 staat: "Gerechtigheid zal de gordel zijner lendenen en trouw de gordel van zijn heupen zijn!"

Bekleed te zijn met het pantser der gerechtigheid (Ef. 6: 14). We moeten ons steeds realiseren dat we gerechtvaardigd gemaakt zijn in de Rechtvaardige (vgl. Jes. 59:17). Alles is genade, Christus komt alleen alle roem toe van ons leven. Dit uitgangspunt houdt ons staande!

De voeten geschoeid met de bereidvaardigheid van het evangelie des vredes. Als we bereid zijn in ons leven anderen met het heil van verlossing in Christus te vertellen, zal het in ons eigen leven krachtiger uitwerken, het zal ons zeker niet kwetsbaarder maken! (Jes. 52:7). Wie geestelijk sterk wil zijn zal op stabiele volwassen wijze daarvan moeten getuigen.

Het schild des geloofs op te nemen zodat we de vurige pijlen van de satan kunnen doven. Dat die pijlen op ons worden afgevuurd (zowel van buiten als van binnen) is geen vraag. Het geloof als gave van God is de enige geestelijke kracht die tegen deze pijlen is opgewassen, dus niet het geloof in onze eigen mogelijkheden!

De helm des Heils (vs. 17). De bescherming van het hoofd het denken. Dit denken is zo belangrijk, omdat het voor een groot deel ons gevoel, gedrag en onze gewoonten bepaalt. We moeten bijbels leren denken, door de Heilige Geest geleid, en dat geeft bescherming in 'De Burcht' (Jes. 59: 17). We moeten ons hart en onze gedachten behoeden in Christus Jezus.

Het Zwaard van de Geest te hanteren, dit is het Woord van God. Alleen de Bijbel is het geopenbaarde Woord van God waarin Hij zich bekend maakt door de Heilige Geest en ons de woorden te binnen brengt.

Aanhoudend te bidden. Met bidden communiceer je met God. Je ervaart de gemeenschap en de nabijheid met God. Dat geeft je bescherming in de Burcht. Niet je geestelijke ervaringen, maar de Gemeenschap met God. Dat is het wezenlijke wat God met ons wil!

We mogen ons met een heel wat moeilijker strijd bezighouden, de strijd tegen boze geesten in de hemelse gewesten, die ons beletten God te zien. En bidt daarbij met aanhoudend bidden en smeken voor alle heiligen. Het is niet altijd het uur van de overwinning, het zijn niet altijd momenten waarop we stormenderhand de vijandelijke forten veroveren.

Er zijn ook momenten, namelijk als de nacht van de geestelijke duisternis valt, dat de grote machten in de hemel aan het werk zijn. En niemand behalve God doorziet de listen van satan.

"Om die reden buig ik mijn knieën voor de Vader, naar wie alle geslacht in de hemelen en op de aarde genoemd wordt, opdat Hij u geve, naar de rijkdom van Zijn heerlijkheid, met kracht gesterkt te worden door Zijn Geest in de inwendige mens, opdat Christus door het geloof in uw harten woning make. Geworteld en gegrond in de liefde, zult gij dan samen met alle heiligen in

staat zijn te vatten hoe groot de breedte en lengte en hoogte en diepte is en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot alle volheid Gods" (Efeze 3:14-19).

Bijbelse strijd

In Spreuken 25:28 staat: "Een stad met omvergehaalde muren, zo is iemand die zijn geest niet in bedwang heeft". Dit typeert de hedendaagse mens. Helaas geldt dit ook voor veel christenen. Vaak zijn ze zich nauwelijks bewust van de strijd die ze volgens de Bijbel te voeren hebben (Ef. 6: 10-18). Ze nemen hierin een passieve houding aan of ze hebben verkeerde visioenen van die geestelijke strijd.

Zelfs de romans van Peretti verbleken soms bij de avontuurlijke getuigenissen en visioenen die sommigen menen te hebben. Meestal wordt de strijd boven hen geplaatst. Vaak is echter schrijnend voor iedereen zichtbaar dat ze dagelijks nog worden overheerst door hun vlees en hun natuurlijke leven. In Judas 8 wordt gezegd dat deze dromenzieners dagelijks hun vlees bezoedelen en verwerpen wat heerschappij heet, en lasteren de heerlijkheden. In dit verband geeft Judas aan dat zelfs de aartsengel Michael niet vanuit zichzelf de strijd met de satan aanbond, maar naar de Here God verwees (vs. 9).

Velen worden, zoals Prediker betuigt, een prooi omdat ze niet de juiste strijd voeren of niet met de juiste wapens strijden, en vaak zijn de strategieën van de tegenstander hun niet bekend. Ze zijn in zichzelf en onderling verdeeld en kunnen geen standhouden in de geestelijke strijd en het spanningsveld waarin iedere christen geplaatst is. Men luistert niet naar de wijze man (De Heilige Geest, Bijbel, zie Mat.12: 42) die de stad kan redden, maar zijn bij de eerste de beste stormloop van de tegenstander al verloren. Dit terwijl een overwinning voor alle gelovigen door de machtige persoon en het werk van de Here Jezus Christus toegankelijk is.

Als we alleen al in Nederland kijken hoe ons leger georganiseerd is, en hoe in de komende jaren weer miljarden worden uitgegeven aan wapentuig (m.n. gevechtsvliegtuigen), hoe officieren en manschappen jarenlang geïnstrueerd worden en oefenen in allerlei strategieën en wapentuig, is het dan niet verwonderlijk dat christenen zich zo weinig tijd en inspanning getroosten om zich op de geestelijke strijd voorbereiden? Veelal worden mensen in evangelisatiebijeenkomsten alleen de heerlijkheden en beloften van de Bijbel voorgehouden, maar ze worden daarna nog nauwelijks voorbereid op de strijd die ze juist na de wedergeboorte moeten voeren. Vaak met het verschrikkelijke gevolg dat ze daarna soms dieper vallen dan ooit tevoren.

De strijd tegen het vlees

"De gezindheid van het vlees is de dood, maar de gezindheid van de Geest is leven en vrede" (Rom. 8:6). De zondige natuur van de mens was niet zijn geschapen toestand, noch was het een gevolg van zijn omgeving, maar is ontstaan door een persoonlijke bewuste en vrijwillige overtreding van Gods heilige Woord. De gevolgen van die wilsbeslissing van Adam is dat uit het hart van de mens zijn zondige natuur ontspringt (Mat. 15:19, Marc.7:21-23). We hebben die natuur geërfd van Adam (Rom. 5:12-19).

De Bijbel gebruikt verschillende uitdrukkingen voor deze verdorven natuur, bijvoorbeeld de oude mens (Ef. 4:22-24) in tegenstelling tot de nieuwe mens in Christus. Zo is er ook de natuurlijke mens die leeft in de zondige natuur tegenover de geestelijke mens (1 Kor. 2). Een van de meest voorkomende benamingen is echter het vlees (Rom.8:6). Veel Bijbelpassages in het Nieuwe Testament vertellen over de strijd, ja de oorlog die de gelovige te voeren heeft met zijn gevallen natuur. In deze strijd staat de gelovige ook zonder de directe verzoekingen van de satan of de machten der duisternis.

Natuurlijk bestaat er een relatie tussen deze twee vijanden, maar we moeten de verschrikkelijke aantrekkingskracht van onze gevallen natuur niet onderschatten. In Rom.7:23 staat: “Maar in mijn leden zie ik een andere wet, die strijd voert tegen de wet van mijn verstand en mij krijgsgevangene maakt van de wet der zonde, die in mijn leden is”.

Het vlees is een dodelijke vijand, die in staat is de gelovige te overwinnen en van een heilig God welgevallig leven af te houden. Een van de redenen waarom het vlees zo moeilijk te overwinnen is, is omdat het een sterke relatie heeft met de persoonlijkheid van de gelovige. Het vlees is sterk verbonden met onze wil en met ons verstand en gevoel. Het is belangrijk de vijand goed te kennen, zodat er op de juiste wijze strijd gevoerd kan worden.

De manier waarop het vlees ons tot zondigen verleidt, kunnen we lezen in Gal. 5:19-21 (Zie ook Mat.15:19 Mark.7:21-23): “Want het begeren van het vlees gaat tegen de Geest en dat van de Geest tegen het vlees, want deze staan tegenover elkaar, zodat gij niet doet wat gij maar wenst. Indien gij u echter door de Geest laat leiden dan zijt gij niet onder de wet. Het is duidelijk wat de werken van het vlees zijn: hoererij, onreinheid, losbandigheid, afgoderij, toverij, veten, twist, afgunst, uitbarstingen van toorn, zelfzucht, tweedracht, partijschappen, nijd, dronkenschap, brasserijen en dergelijke”.

Eerst worden morele zonden en seksuele zonden genoemd, daarna conflicten en problemen die scheiding brengen, afgodendiensten, die materie of immateriële zaken boven God stellen, toverijen waarin men probeert de gevallen geestelijke wereld in te schakelen of te manipuleren, enzovoort. Herkent u uw vijand in het rijtje genoemd in de Galatenbrief? De strijd tegen het vlees is een strijd die we ons hele aardse leven te strijden hebben. Zo schreef de grote Schotse reformator en gebedsman John Knox aan het einde van zijn leven:

“Ik weet hoe hard de strijd is tussen vlees en geest onder de grote druk van bedroefdheid als er geen verdediging lijkt te zijn, alleen de alomtegenwoordige dood. Ik ken de jalousie en het gemor van het klagende vlees. Ik ken de woede en toorn en de ontevredenheid die zich tegenover God verzetten en die zijn beloften met twijfel tegemoet treden, in staat om ieder moment God de rug toe te keren. Daartegen werkt alleen het geloof, dat ons dwingt om ernstig de hulp van God in te roepen en als we daarmee doorgaan wordt de grootste vertwijfeling tot een uiteindelijk succesvolle overwinning. Achter deze duidelijke gevaren van het toegeven aan het vlees ligt een ander dodelijk gevaar.

Paulus zegt in Ef. 4: 22-27 over de strijd tussen de oude en de nieuwe mens: “Geef de duivel geen voet!”(vs. 27) Door ons over te geven aan onze vleselijke natuur komen we onder het gezag en de invloed van satan in ons leven. Naarmate we hier meer aan toegeven, geven we

satan de gelegenheid zijn doelen in ons leven te bereiken, hetgeen hij maar wat graag en gretig wil doen (lees 2 Tim.2:23-26 over de strik van de duivel). Ook Paulus maakt in Rom.7: 14-23 uitgebreid gewag van deze geestelijke strijd.

Overwinning op het vlees

De weg van eerlijkheid, waarheid in je leven (Mark. 7:21-23; Gal. 5:17-21). We hebben niet allemaal dezelfde verzoekingen. De een zal misschien minder last hebben van onreinheid, terwijl hij of zij misschien een grote strijd moet voeren tegen jalousie of partijschappen. Weer een ander voelt zich misschien teveel aangetrokken door drank. De Heilige Geest verlangt van ons eerlijkheid, waarheid. Hij wil dat we onze verdorven vleselijke natuur afleggen om het in de dood over te geven. God wil niet onze oude natuur 'oppoetsen, wat veel christenen helaas vaak dagelijks doen. Het verwart hen dat ze soms zulke zondige zaken in zichzelf ontdekken. De waarheid zal ons vrijmaken

De weg van het kruis. De tweede stap in de overwinning op het vlees is de weg van de dood (Rom. 6:1-13, Gal. 2:20 en 5:24). In Rom. 6:11 staat: "Zo moet het ook voor u vaststaan dat gij wel dood zijt voor de zonde, maar levend voor God in Christus Jezus. Laat dan de zonde niet langer als koning heersen in uw sterfelijk lichaam, om aan de begeerten daarvan te gehoorzamen". In de geestelijke strijd wordt de overwinning alleen door objectieve zaken bereikt en niet door subjectieve gevoelens.

Geloof beweegt zich op het niveau van de absolute waarheid en niet op onze vaak bedrieglijke gevoelens. In Rom. 6:6-7 wordt duidelijk dat we door het geloof in het evangelie van Jezus Christus belijden dat onze oude mens is mede gekruisigd, opdat aan het lichaam der zonde zijn kracht ontnomen zou worden en wij niet langer slaven van de zonde zouden zijn. De 'oude' Gerard Feller, of vul uw eigen naam maar in, is dood, samen met Christus gestorven aan het kruis.

In Gal. 2:20 staat: "Met Christus ben ik gekruisigd en toch leef ik (dat is) niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu nog leef in het vlees leef ik door het geloof in de Zoon van God die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven". Hier ontvangt de gelovige een nieuwe identiteit die in afhankelijkheid van God en in verbinding met de medemens zich op een geweldige manier kan ontwikkelen. Het grote geheim is dat we de oude mens voor dood achten en onze geest onderwerpen aan Gods Geest en zo zijn aangesloten op de goddelijke natuur (2 Petr.1:4) en we zo in staat zijn te leven als de Here Jezus (vs 5-9).

Wordt vervuld met de Heilige Geest en leer Zijn weg te gaan. De dood alleen is niet genoeg om het vlees te overwinnen; er moet een nieuw leven in ons wezen doordringen (Gal. 5:16-25). "Zo moet het voor u vaststaan dat gij wel dood zijt voor de zonde, maar levend voor God in Christus" (Rom. 6:11). We moeten ons het nieuwe leven eigen maken (Rom. 6:4-5). We zijn met Christus door het geloof verenigd en hebben deel aan het opstandingsleven. De Heilige Geest komt in de gelovige op het moment dat we tot geloof komen (Joh. 3:6, Rom. 8:9-10).

Veel mensen menen dat bepaalde gevoelsmatige ervaringen of het spreken in tongen een gevolg is voor de doop in de Heilige Geest. Dit kan een begeleidend verschijnsel zijn maar zeker geen voorwaarde; alleen geloof is de toegang (1 Kor. 12:13, Hand. 2:38). Wat ons resteert, is de

opdracht vervuld te worden met Gods Geest. Ef.5:18). Leer je leven in te richten naar Gods wil, je geweten steeds meer af te stemmen op God (Fil.1:9) en steeds fijngevoeliger te luisteren naar Zijn stem. Parate Bijbelkennis om dagelijks 'brood' te eten is daarbij belangrijk om het vlees te kunnen overwinnen en de duivel te weerstaan met: "Er staat geschreven" (Luk.4:8), op dezelfde wijze als de Here Jezus aan de duivel weerstand bood in de woestijn.

De strijd tegen de wereld

"Maar ik moge ervoor bewaard te blijven roemen anders dan in het kruis van onze Here Jezus Christus door wie de wereld mij gekruisigd is en ik de wereld" (Gal. 6:14). Vaak wordt in de Bijbel met het woord kosmos (wereld) de tijdgeest bedoeld waarin we leven (Rom. 12:2, 2 Kor. 4:4, Gal. 1:4). In 1 Joh. 2:15 wordt de gelovige voorgehouden niet lief te hebben wat in de wereld is. In Joh.15 zegt de Here Jezus:". "Als u van de wereld zou zijn, zou de wereld het hare liefhebben, maar omdat u niet van de wereld bent, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat de wereld u."

De ons vijandig gezinde wereld is het complexe systeem, samengesteld uit de meest uiteenlopende en zich veranderende sociale, maatschappelijke, materialistische, liberale en religieuze filosofieën die in menselijke organisaties en persoonlijkheden tot uitdrukking komen. Op de televisie bijvoorbeeld wordt gesproken over de wereld van sport. Dit is geen planeet of continent, maar een georganiseerd systeem dat is opgebouwd uit ideeën, mensen, activiteiten en motieven.

De wereld is de verlengde arm van satan. "Want al wat in de wereld is, de begeerte des vlezes, de begeerte der ogen, en een hovaardig leven" (1 Joh. 2:16). De wereld is in feite ook de verlengde arm van de vleselijke natuur (Gal. 5: 19-21). Niemand kan een ziekte helen, als men een mens in een omgeving zet waardoor de ziekte nog verergerd wordt (in weerwil van de homeopaten). Je kunt een alcoholicus niet genezen door hem in alle omstandigheden vrij bier te geven.

De wereld is een onderdeel van de strijd met satan, de vorst der wereld (Joh. 12:31) tegen de gelovige. In Johannes 5:19 staat: "We weten dat we uit God zijn en de hele wereld in de boze ligt". Soms is dit openlijk, soms minder duidelijk. Zo kun je bijvoorbeeld naar de dierentuin gaan en steeds onbewust met de evolutietheorie geconfronteerd worden. De wereld wil de gelovige verleiden om de normen van de wereld toe te passen (Joh.15: 18-19, 17: 6,9, Rom. 12:2, Kol. 2:8).

De gelovige kan echter overwinnen. "Want al wat uit God geboren is overwint de wereld, en dit is de overwinning die de wereld overwonnen heeft: ons geloof. Wie is het die de wereld overwint dan wie gelooft dat Jezus de Zoon van God is" (1 Joh. 5:4,5). In Joh.16:33 staat:"Dit heb Ik tot u gesproken, opdat gij vrede in Mij hebt. In de wereld lijdt gij verdrukking, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen".

Het kan een harde strijd zijn om Gods geboden te bewaren, Zijn wil te zoeken, goede keuzes te maken en een godvruchtig leven te leiden. Dat is de werkelijke strijd in ons leven. God belooft vrede in verdrukking (Joh.16:33). "Hij heeft de overwinning behaald en de machten en

overheden ontwapend en openlijk tentoongesteld en zo over hen gezegevierd" (Kol. 2:15) (Zie ook Hebr. 2:14-15, Rom.12:2 en 1 Joh. 4:4).

Confrontatie met satans rijk

"Voorts weest krachtig in de Here en in de sterkte van zijn macht. Doet de wapenrusting aan om te kunnen standhouden tegen de verleidingen des duivels"(Ef. 6: 10-11).

Er zijn drie belangrijke principes:

1) Wees krachtig in de Here.

De sterkte van de Heer en alle volmacht die we nodig hebben is voor ons beschikbaar. Het kan er heet aan toe gaan in ons leven, de Here is vergevingsgezind. "De God des vredes zal weldra de satan onder uw voeten vertreden, de genade van de Here Jezus zij met u" (Rom.16:20).

2) Ken de strategie en organisatie van de vijand.

Satan is een verleider, die graag tweedracht zaait onder christenen. Hij probeert ons met slechte gedachten en verlangens te injecteren. Hij is een aanklager, liefst met de gedachten die hij zelf in die mens legt (2 Kor. 4:4). Veel mensen weten niet dat alles wat in hen opkomt niet altijd vanuit henzelf is. We moeten ons hart en onze gedachten behoeden in Christus Jezus. (Fil. 4:7, 2 Kor.10:5). Geen ongezonde kennis en interesse in alle(rlei) occulte verschijningsvormen, maar zeker ook niet naïef en onwetend zijn van wat in de geest van de wereld is en ons er bewust van zijn hoe we veranderd moeten worden in gedachten, gevoelens en wil.

3) Gebruik de juiste wapens.

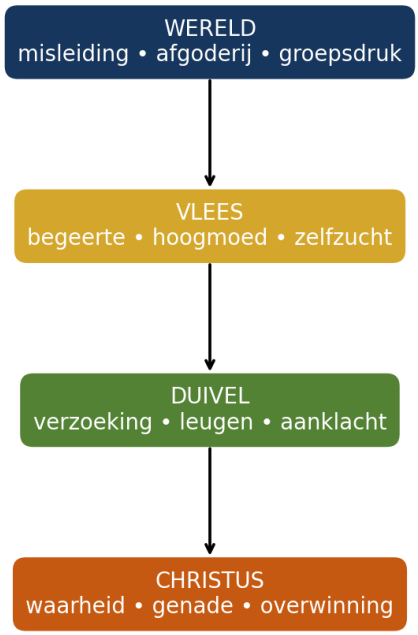
Als gelovigen moeten we ook offensief handelen. Passiviteit is een invalspoort van de boze. We moeten steeds aan onze wapenrusting werken. Vooral ons gebedsleven, waarin we alles concreet met de Heer bespreken is van groot belang. "God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid maar van kracht van liefde en bezonnenheid" (2 Tim.1:7). "Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenstander, de duivel gaat rond als een briesende leeuw, zoekende wie hij verslinden kan. Weerstaat hem vast in het geloof, wetende dat aan uw broederschap in de wereld hetzelfde lijden wordt toegemeten"(1 Petr. 5:8-9).

Gerard Feller

Lit.: Overcoming the adversary, Dr. Mark Bubeck, The Moody Bible Institute of Chicago. 1984.

Heel de mens,Bijbels holism in de gezondheidszorg door Gerard Feller isbn 90-74507-07-7 oudewater 2002

De drie fronten van geestelijke strijd

2. Geestelijke diagnostiek

Door Gerard Feller (2004)

Inleiding

In de gezondheidszorg is er een ontwikkeling in de diagnostiek waar steeds meer oog is voor het relationele, procesmatige in de mens. Dit is een goede ontwikkeling omdat het zich steeds meer afzet tegen het reductionisme in de zorg waarin men, in geval van klachten, de mens bijna als een machine beziet waarin af en toe wat vervangen moet worden. Hoewel iedere zichzelf respecterende werker in de gezondheidszorg dit reductionisme in theorie afwijst, is de praktijk vaak anders. Ondanks interdisciplinair overleg, protocollen in de zorg, en onze deskundigheidstrainingen blijft het denken over gezondheid maar heel beperkt. Men verdeelt klachten en ziekten nog steeds naar 'somatisch' of 'psychisch'. De bijna één miljoen chronische zieken en arbeidsongeschikten in Nederland vallen vaak ten prooi aan dit gedachtegoed. Vaak strijden de wat men noemt 'psychisch' zieken voor een 'somatische' erkenning in de patiënten- en belangenverenigingen. Dit omdat dit voor menigeen toch beter 'in de markt ligt' dan iets wat 'tussen de oren 'zou zitten.

Langzamerhand blijkt bij het toenemende hersenonderzoek dat bijna alles 'tussen de oren' zit, maar dan op een andere wijze dan algemeen gedacht wordt. Alle neurologische, psychische, hormonale en organische interacties worden op interactieve, hiërarchische wijze gecoördineerd door onze hersenen. Juist bij modern hersenonderzoek lijken de grenzen tussen onze 'hardware' en onze 'software' te vervagen. Men is steeds meer op zoek naar een mensbeeld wat een raamwerk voor dit denken en deze diagnostiek kan vormen. In de moderne gezondheidspsychologie is men dan ook steeds meer op zoek naar de relatie tussen psyché (en geest) en lichaam. Helaas wordt dit denken vaak ingevuld door het Zen- of Tao- gedachtegoed omdat men vanuit die levensfilosofie het meest op dit terrein gepubliceerd heeft. Christenen die vanuit een bijbels denken toch veel meer over deze relaties zouden moeten weten, blijven achter. Natuurlijk is de Bijbel geen medisch handboek, maar er staat veel in over de bedoelingen van God met de mens. Gezondheid wordt bijbels gezien ook relationeel geformuleerd, de relatie naar God, de medemens, de natuur en relaties in de mens naar geest, ziel en lichaam. (Gen. 2:7, Gen. 2 (:?), 1 Thess. 5:23). Vele christenwerkers in de zorg weten dat er in de Bijbel een onderscheid is tussen de psyché en de geest van de mens. En toch heeft deze wetenschap in de diagnostiek van hun handelen nauwelijks een plaats.

Meten is weten

In een gesprek dat ik vorig jaar met een aantal christenpsychologen had, werd aangegeven dat ze in hun diagnostiek op geen enkele manier rekening hielden met de geestelijke wereld en de positie van mensen hierin, domweg omdat het nauwelijks te meten zou zijn. Men gaf aan dat er op dit gebied veel uitwassen zijn. Aan de ene kant gelooft men dat geestelijk leven een belangrijke relatie heeft met wat men noemt 'psychisch lijden'. Aan de andere kant kan men het niet objectiveren en doet men er daarom maar helemaal niets mee. Nu past ons inderdaad een

grote bescheidenheid op dit terrein omdat alleen de Geest Gods ons kan leiden zodat we het geestelijke met het geestelijke kunnen vergelijken (1 Kor. 2: 13). Zo is het bijvoorbeeld wel duidelijk dat zondig gedrag ook allerlei klachten kan veroorzaken (Ps. 32: 4). Ook voor iedere christen is het duidelijk dat onze geest, tot leven gewekt, gereinigd en verdedigd dient te worden voor de gevallen geestelijke wereld om ons en in ons. Vaak ziet men een monocausaal denken waarbij in de geestelijke gezondheid geen rekening gehouden wordt met biologische of genetische tekorten trauma 's of psychosociale zwaktes. Bij een verstuikte enkel kunnen bijvoorbeeld geesten worden uitgedreven als 'enige' oorzaak van het trauma. Door deze geweldige complexheid van de schepping van de mens, vervallen ook vele christenen tot een reductionisme, waarbij men feitelijk niet alleen de invloed van de boze ontkent maar ongewild ook vaak de positieve, genezende, kracht gevende, genadevolle en zegende invloed van God door Jezus Christus vergeet. De mogelijkheden om in Hem de boze te weerstaan en de heerschappij van de zonde te overwinnen is iets wat in de behandelprotocollen niet is opgenomen. Christen- hulpverleners verschuilen zich achter de secularisatie in de zorg, maar vergeten dat anderzijds de spiritualiteit van Tao en Zen en de new age oprukken, en steeds meer integreren in de reguliere zorg. Als aanzet om dit 'verderf' tegen te gaan wil ik een aantal ijkpunten kort benoemen die ons inzicht geven in het geestelijk leven en die tot op zekere hoogte via vragenlijsten en gesprekken in meer- of mindere mate gemeten kunnen worden.

De schaal van Engel

Een van de eerste meetinstrumenten die ik gezien heb was de schaal van Engel, die door J. Lucasse gepubliceerd is in het boek: "God is bij machte". Hierin is de 0-lijn van het meten, de wedergeboorte, de geloofszekerheid een nieuwe schepping in Christus te zijn. De schaal geeft inzicht in het procesmatige wat hier in acht stappen aangegeven wordt om tot die wedergeboorte te komen. Vervolgens wordt in vijf tot acht stappen inzicht gegeven hoe dit geloof op een gezonde wijze kan integreren in die mens tot een gezond, psychosociaal wezen, die gericht is op God, de medemens en de natuur zoals God het bedoeld heeft. Natuurlijk kun je hier niet gelijk een aantal medische conclusies trekken, maar het geeft aan hoe je een geestelijke positie kunt bepalen.

Vragen met betrekking tot het godsbeeld

Het bewuste of onbewuste interpretatiekader van hoe men zichzelf of zijn klachten plaatst, is sterk afhankelijk van 3 factoren, namelijk het godsbeeld, het mensbeeld en het wereldbeeld. Om iemands geestelijke gezondheid te meten en de invloed die dit op zijn klachtenpatroon heeft, zullen we meer onderzoek moeten doen naar iemands godsbeeld. In de Bijbel staat dat we God leren kennen door Jezus Christus, de Heilige Geest en de Bijbel, het Woord van God. De vraag: "Wie is God voor u nu?", is een heel belangrijke vraag. Sommigen zullen deze vraag beantwoorden naar wat zij denken dat het verwachtingspatroon van de therapeut is, anderen vanuit hun gevoel van dat moment (depressieve cliënten), weer anderen vanuit hun opvoeding en culturele achtergronden (vaderbeeld). Anderen zullen duidelijk hun geestelijke positie aangeven (zie ook schaal van Engel). Vaak komt men al in contact met "de over geestelijkheid". En vaak zal men ook horen: "Hij betekent niets voor mij", of "Ik zou Hem graag leren kennen".

Rom. 1: 22,23 geeft ook een aantal mogelijkheden: “Bewerende wijs te zijn, zijn ze dwaas geworden en ze hebben de majesteit van de onvergankelijke God vervangen door wat gelijkt op het beeld van een vergankelijk mens, van vogels, van viervoetige en kruipende dieren”. Omdat de vraag ‘wie God nu voor je is’ op talrijke manieren beantwoord kan worden, is het van belang deze aan Bijbelse criteria te toetsen. De tweede vraag moet dan zijn: “Wie is Jezus Christus voor u nu?”, “Verschilt dit met vroeger en hoe?”. Jezus Christus is God die ook mens geworden is en die de uitdrukking van het wezen van God is. ((Hebr. 1:3; Joh. 14:1,11; Joh.17:2) De derde vraag naar het godsbeeld kan dan zijn: “In de Bijbel heeft de Here Jezus veel namen en titels, benadruk in de onderstaande lijst 5 onderwerpen die je het meest aanspreken in Jezus”.

“Welke naam of titel spreekt je het meest aan bij Jezus Christus?”.

Verlosser Messias Zoon van God God Rabbi Geneesheer Rechter Licht des Levens Woord des Levens Schepper Hogepriester Voorganger God én mens Vader (eeuwige) Broeder De Weg De Waarheid Het Leven De Opstanding De 1ste en de laatste Het Woord De Rechtvaardige De Uitverkorene De (hoog) Heilige De Wijnstok De Koning Heer Here der Heerscharen De Leeuw van Juda Mensenzoon Zon der gerechtigheid Zoon van David Blinkende Morgenster Brood des Levens De Eersteling Lam Gods Vriend De Deur Heerser Bron des Levens De Graankorrel Meester De Belofte Dienaar Vredevorst Sterke God Wonderbare Raadsman Elohim Adonai Jehova Overwinnaar Lijdende Knecht De Christus De Rots Het Fundament De Hoeksteen De Gezalfde Het Heil Gods Genade Gods Voleinder van het geloof Wijsheid Gods Hoofd van het Lichaam Eerstgeborene Het Begin De Bruidegom De Geliefde De koning der eeuwen Beeld van de onzichtbare God De onzienlijke De middelaar Heiland De Leraar Lijdende Knecht Afstraling Heerlijkheid Gods Levensvorst Getrouw en Waarachtig Zaligmaker De Almachtige De Waarachtige Andere zoals:

Heeft de ondervraagde in zijn leven ervaringen gehad, die hij aan God toeschrijft en zo ja, welke en hoe heeft hij deze geïnterpreteerd en wat voor betekenis hebben deze voor hem in het hier en nu? Ziet hij zichzelf als slecht of goed, als verloren of aanvaard, passief afhankelijk van Gods genade of met eigen gegeven mogelijkheden en wil om deze samen met God en anderen te mogen ontwikkelen? Denkt hij zwart /- wit, zo ja, waarover?:; moet hij alles zelf perfect kunnen, of is er ruimte voor groei, relaties, openheid, geven en ontvangen?

Vragen tot betrekking met de Heilige Geest

Deze vragen hebben vooral betekenis voor de communicatie die cliënten ervaren in hun relatie met Jezus Christus.

Wat betekent de Heilige Geest nu voor u?

Bidt u vaak, en worden gebeden beantwoord?

Welke gebeden bidt u het meest?(zie schema’s).

Krijgt u dromen, visioenen, beelden waarvan u denkt dat ze van God zijn?

Hebt u geestesgaven van God ontvangen, welke? (1 Cor. 12). Er is een uitgebreide gaventest ontwikkeld door Christian Schwartz die uitgegeven is door uitgeverij Gideon te Hoornaar.

Soorten van gebed

Het aangezicht van God zoeken Ps. 27:8 (vgl Rom. 3:11), Ps. 25:11-15, 2 Kon. 19: 14-15, 2 Kron. 7:14, Neh. 1:4 De Here Jezus toelaten in je hart Op. 3:20, Hebr. 4:16, Hebr.10:19-24 Belijden van zonden 1 Joh. 1:9, Joh. 14:15-17 en 25-27 God de eer geven Luk. 18:10-14, Hand. 16:25, Matt.6:9 Ons hart uitstorten voor God Ps. 62:9, 1 Sam. 1:15 Stil zijn voor God Ps. 62:6, Ps. 131:2, Rom. 8:26,27 Kracht ontvangen Ef. 1:17-19, Luk. 22:40,46 Jes. 40:31, Matt. 26:41 Wijsheid ontvangen Jer. 33:3, Jac. 1:5, Gal.5:25 Veranderen Luk. 9:28,29 Belofte aan God 1 Sam. 1:11, Ps. 56:13 Vragen om een teken Richt. 6:17-21, vgl. Luk.11:29-32 Onderdelen van een gebed Aanbidding-Lofprijzing Ps. 40:14, Matt. 26:30, Hand. 16:25, Ef. 5:19, Kol. 3:16, Ps. 30:5, Neh. 11:17, Ps. 103, Ps. 50:23, Matt. 6:13, Op. 5:12,13, Ps. 30:5 Danken Ps. 50:23, 2 Kor. 9:12, Ef. 5:20, Fil. 4:6, Kol. 2:7 Smeekbede Dan. 6:12, Ef. 6:18, Fil 4:6, 1 Petr. 3:8-12 Voorbede Voor koningen, hooggeplaatsten 1 Tim. 2:1-4 Voor behoud van mensen Rom. 10:1 In verdrukking Hand. 12:5, Fil. 1:19 Voor genezing Jac. 5:14-16 Voor de vijand Matt. 5:44, Luk. 6:28 Voor broeders en zusters Fil. 1:4, Kol. 1:9 Vormen van gebed Persoonlijk gebed 1Sam. 1:10-15, Matt. 6:5-6, Matt. 14:23 Gemeenschappelijk gebed Luk. 1:10, Hand. 1:14, Hand. 2:42 Gesloten gebed Matt. 26:26, Hand. 20:31-36 Open gebed Hand. 2:41-47, Ef. 5:18-21

Hoe moeten we bidden?

In geest en waarheid en liefde Joh. 4:24 In Jezus naam en naar Zijn wil Joh. 15:16, Joh. 16:23-26, 1 Joh. 5:14 In geloof Matt. 17:15-21, Hebr. 11:6, Jac. 1:6,7 Zonder haat en in eenparige liefde Matt. 18:19,20 Met volharding Luk.18:1, Ef. 6:18, Kol. 1:9, 1 Thess.5:17 Met verstand 1 Petr. 4:7, 1 Kor. 14:14,15, In de geest 1 Kor. 14:14,15, Jud. 20 Eenvoudig Matt. 6:7,8

Ik geef er de voorkeur aan, dat de patiënt zelf bidt en hem zo te laten ervaren, wat dit hem doet, welke gedachten, herinneringen en gevoelens dit bij hem oproept. Vaak kan hij zich in gebed dieper uitspreken dan in ‘face to face’ contact met de therapeut. Ook komen zijn weerstanden en conflicten duidelijker naar voren. De therapeut kan ook hierover doorpraten en hiermee wordt het therapeutische proces verdiept. Bij andere patiënten geeft het gebed echter veel angst, of roept het diepe gevoelens bij de patiënt op, die hij nog niet aankan. De therapeut moet dan ook kunnen inschatten of de patiënt dit wel wil en aankan. De therapeut kan ook uit psychotherapeutisch oogpunt zelf voor de patiënt bidden. Hij kan dan kiezen, afhankelijk van de draagkracht van de patiënt, of hij steunend, toedekkend bidt, wat de eigenwaarde van de patiënt versterkt, hem niet alleen doet zijn, en hem beschermt en draagt en waarin hij gebruik kan maken van metaforen (beelden). Of hij kan kiezen om meer inzichtgevend, ontdekkend te bidden, waarbij de dingen bij de naam genoemd worden (b.v. trauma's), gevoelens worden opgeroepen, om inzicht wordt gebeden en meer open, luisterend naar God en jezelf, de dingen worden doorgebeden. Kiest hij voor de eerste vorm, dan is nagesprek veelal niet nodig en ongewenst. Kiest hij voor de tweede vorm, dan is nagesprek altijd noodzakelijk om te bespreken wat het gebed heeft opgeroepen, ja zelfs tijdens het gebed dient daar voortdurend bij stilgestaan te worden. Zoals gezegd is mijn ervaring dat door gebed, op de juiste wijze en tijd gebruikt als hulpmiddel, het contact wordt verdiept en de patiënt zich meer durft te openen om de moeilijke

weg van zelfonderzoek te gaan en dat niet alleen, maar in relatie met God en de ander. Hij leert zo zichzelf en God meer en meer kennen en deze ervaring is mij dierbaar geworden.

Vragen met betrekking tot de Bijbel, het Woord van God

Wat betekent de Bijbel voor u?

Is dit boek voor u wetgevend, richtinggevend of een mogelijk voorbeeld?

Hoeveel leest of studeert u nu in de Bijbel?

Is de Bijbel een Woord van God of een woord over God voor u?

Zijn er teksten in de Bijbel die voor u een speciale betekenis hebben?

Soms kunnen Bijbelteksten bij cliënten ook heel selectief, negatief gebruikt worden. Gekleurd door hun achtergronden en opvoeding of door hun gevoelsstoornissen worden steeds weer de 'negatieve' teksten uitgelicht, en identificeren ze zich vaak ten onrechte met de grootste zondaars, of mensen die de zonde tegen de Heilige Geest hebben begaan. Anderen zijn weer 'overgeestelijk' en zijn alleen gefixeerd op het positieve denken en bijvoorbeeld het 'voorspoedevangelie'. Het is belangrijk bij cliënten inzicht te krijgen in hoe de geestelijke werkelijkheid is doorgedrongen in de aardse realiteit. Staat die realiteit veraf van het dagelijks leven in de relaties die mensen hebben in hun gezin, familie, werk, kerk, samenleving, gezondheid, financiën, vrije tijd enzovoort. Kurt Blatter geeft in zijn boek "Stress deel 2, psychosomatische aspecten", aan dat dit een bijbels spanningsveld is.

Er is een balans tussen de aardse realiteit (AR) en de geestelijke realiteit (GR). We belijden dat we hemelburgers zijn en in Christus in de hemel wandelen en tegelijk hebben we een leven als bewoner van deze aarde. Aan de ene kant belijden we dat we rimpelloos en rein zijn in Christus (Ef. 1: 4) en aan de andere kant zegt de Bijbel dat als we zeggen dat we geen zonde doen we dan liegen (1 Joh. 1: 8). Dit geeft een spanningsveld wat sommigen dreigen te ontvluchten door 'overgeestelijk' te worden. Ze uiten allerlei vrome teksten en zeggen dat ze Gods stem iedere dag vele malen ervaren, maar iedereen in zijn of haar omgeving ziet dat alle sociale en humane plichten en relaties in de aardse werkelijkheid tekortschieten. Een voorbeeld van een dergelijke vlucht is iemand die in zijn gezin verwaarloosd heeft, en zich asociaal en egoïstisch tegenover zijn omgeving verdraagt en daardoor allerlei spanningen ervaart, en wiens verklaringsmodel van zijn klachten is, dat hij 'geestelijk' aangevallen wordt, omdat we toch in de eindtijd leven. De schaal slaat dan door naar de geestelijke realiteit en er is geen balans met de aardse realiteit. Bij anderen slaat de schaal van de aardse realiteit door, zij zien alleen nog maar hun tekortkomingen, zwaktes en zonden, en hebben nauwelijks besef van de genade van God. Maar ook bij ernstige ziekte kan de geestelijke realiteit verstoord worden en stort de zieke zich in de wanhoop en ellende. Overigens komt ook overgeestelijkheid voor en heeft men nauwelijks oog voor de realiteit en de gevolgen van de ziekte. Het bijbelse geheim is een integratie van de geestelijke werkelijkheid in de aardse werkelijkheid of, zoals Paulus het in Colossenzenbrief zegt, we moeten de (aardse) dingen van bovenuit bekijken waar Christus is, want ons leven is verborgen met Christus in God.

Vragen met betrekking tot de verhouding van AR en GR

Kent u een regelmatig gebedsleven, stille tijd? Heeft God ook een plaats buiten uw kerkelijk leven, in uw werk, familie, ontspanning? Ervaart u dat God tot u 'spreekt' en zo ja op welke wijze? Kunt u in een paar woorden duidelijk maken wat genade voor u betekent? Hoe gaat u geestelijk om met problemen/klachten/stress? Hebt u inzicht in Gods plan met uw leven?

Het geweten als geestelijke graadmeter

In de moderne psychologie en begeleiding wordt de functie van het geweten vaak als 'prehistorisch' en ouderwets geëtiketteerd. Lang geleden heeft men al afgerekend met deze bekrompen schuldgevoelens en zondebesef. Het geweten wordt dichtgeschroeid en men vervangt het woord schuld door het Hindoeïstische begrip maya of onwetendheid. Juist doordat men geen verschil meer kent tussen geest en ziel wordt het geweten vaak geformuleerd als een normen- en waardenstelsel op psychosociaal niveau, zoals het gevormd wordt door de invloeden van opvoeding, cultuur en verleden. Helaas functioneert het geweten bij veel mensen zo, maar in de Bijbel heeft het geweten als geestelijk orgaan een veel hoger doel. Het geweten neemt een uiterst belangrijke plaats in, als het gaat om de bevrijding en verlossing van de gehele mens. Door het oefenen van het geweten in de relatie met God en de medemens kan men ook de gemeenschap met God ervaren en beleven. Ook is het oefenen en fijngevoelig worden van het geweten een essentiële voorwaarde om de wil van God te kennen (Fil. 1:9). Zondeschuld en de invloed op onze psyche en lichaam is zeker een van de belangrijke onderdelen bij psychosomatische klachten. Omdat er bij veel christelijke hulpverleners nauwelijks kennis is van de bijbelse betekenis van het geweten als belangrijkste geestelijk orgaan gaan we wat dieper op de betekenis hiervan in.

Christus vervult voor eeuwig (naar de ordening van Melchisedek) een Hogepriesterschap in het binnenste Heiligdom, waarin Hij met Zijn leven en bloed ons leven heiligt. Daarom hebben we de vrijmoedigheid om voor God te staan, door het reinigende bloed van Jezus, . Als ons geweten rein is, dus zonder onbeleden bewuste zonden is, kunnen we de volle gemeenschap beleven en diepe innerlijke vreugde ervaren door de Heilige Geest. Hebr. 10:22 (SV) zegt: "Zo laat ons toegaan met een waarachtig hart (geest), in volle verzekerdheid des geloofs, onze harten gereinigd zijnde van het kwaad geweten, en het lichaam gewassen zijnde met rein water". Een slecht geweten wordt voortdurend aangeklaagd. De gemeenschap met Christus wordt belemmerd en verlamd. Als ons geweten niet in orde is, wordt onze toenadering tot God verkrampt, omdat we niet werkelijk geloven kunnen dat God iets tegen ons heeft. Het berooft ons van de vrijheid tot de gemeenschap met Christus. Daarom moet een christen in zijn geweten gereinigd zijn van aanklachten, door het bloed volkomen gereinigd, zodat er werkelijk geen aanklacht meer is. (Rom. 8:33,34) Als we ons bewust blijven van zonden, richt onze geest zich er steeds weer op om die zonden weg te werken en blijft er geen kracht meer over voor hemelse dingen. Bij verwaarlozing van de stem van de Heilige Geest in ons geweten ontstaat een vleselijke levenswandel. Het geweten vertelt ons of de verhouding met God en met de medemens rein is, en of onze gedachten en daden uit onze eigen wil of uit God komen. Bij een geestelijke groei zie je dat die twee steeds dichter bij elkaar komen. Zo kan de Heilige Geest spreken tot een gelovige; b.v. bij Paulus: (Rom. 9:1): "Ik spreek de waarheid in Christus, mijn

geweten getuigt met de Heilige Geest.....".Als we de vermanende stem van de Heilige Geest horen, moeten we direct onze zonden belijden, en nooit proberen deze toe te dekken.

Onderdrukken van het geweten

Veel christenen doen dit toedekken niet en hebben vaak twee manieren om hun geweten te onderdrukken.

Door hun geweten te beargumenteren en hun handelen te rechtvaardigen. Deze methode gaat ervan uit dat alles wat verstandig lijkt ook de wil van God is. Het besluit door eigen kennis wat de wil van God is. Het geweten bepaalt echter wat van God is en niet ons verstand. Daarom moeten we niet uit het verstand leven, maar door de wil van God. Het verstand dient in de eerste plaats geleid te worden door de Heilige Geest. Verklaringen kunnen wel het verstand bevredigen, maar niet het geweten. Zolang de oorzaak van de veroordeling niet is weggenomen, blijft het geweten aanklagen, totdat het verhard of dichtgeschroeid wordt (1 Tim. 4:2) en men geen enkele echte vrijmoedigheid meer heeft tegenover God. Het leidt onder andere tot psychosomatische klachten.

De tweede verkeerde methode is dat men andere dingen gaat doen om het geweten te ontlasten. Veel christenen willen de innerlijke stem niet meer horen en vluchten in andere dingen doen (waaronder goede, zgn. "geestelijke werken"). In plaats van de wil van God te doen, doen ze goed ogende dingen. Voor Christus heeft dit echter geen geestelijke waarde. God gaat het niet om onze offers, maar om onze gehoorzaamheid aan Zijn wil. Rust in ons geweten kunnen we zelf niet scheppen, maar krijgen dat we als we in de Geest wandelen, naar Hem luisteren en gehoorzamen. Zo moet onze innerlijke stem ons vaak leiden tot verootmoediging, waarin we door concrete schuldbelijdenis (1 Joh. 1:9) komen tot heiliging, reiniging en gehoorzaamheid. Dit bevordert de geestelijke groei. De toetssteen is dan ook in hoeverre we de zonde haten (niet stiekem koesteren) en hoe oprecht we de wil van de Heer willen doen. Als een kind van God trouw is in deze strijd tegen zijn eigen zonden, en trouw het geweten volgt, zullen ook in toenemende mate de onbewuste zonden bedekt worden. De Heilige Geest zal ons de vaardigheid geven steeds meer te begrijpen en te leren van de wet die in ons hart geschreven is door Christus (Hebr. 10:15 en17; Hebr. 8:10).

Een rein geweten

Een belangrijk geheim van een overwinnend christenleven is een zuiver, rein geweten. In Handelingen 23:1 zegt Paulus tegenover de Joodse Raad, dat hij met een rein geweten voor God gewandeld heeft (zie ook 2 Tim. 1:3). Dit is echter een zaak van oefening, waarin iedere christen zich dient te bekwamen (Hand. 24:16). Uiteindelijk is de lof of kritiek van mensen om ons heen altijd te bezien met een zekere scepsis. Zij zien vaak het hart niet aan. Een christen moet niet in de eerste plaats de getuigenis van anderen of van zichzelf als toetssteen hanteren voor een goed leven, maar het getuigenis van ons levend geweten, waarin God Zelf spreekt. Dat is onze enige maatstaf.: "Want dit is onze roem, het getuigenis van ons geweten, dat we in heiligheid en reinheid Gods, niet in vleselijke wijsheid, maar in de genade Gods, in de wereld verkeerd hebben" (2 Kor. 1:12). Hoewel Paulus best een indrukwekkende staat van dienst aangevoerd zou kunnen hebben, is hij er zich terdege van bewust, dat alleen het feit dat er een hemelse

Hogepriester is, die zijn zonden reinigt, een basis van leven is. Alle roem is uitgesloten. Naast een eenmalige reiniging door het bad der wedergeboorte (Titus 3:5) tot behoud, is er een voortdurende reiniging nodig van ons geweten, die plaats vindt, als we de zonden die de Heilige Geest ons aangeeft door het geweten, beleden en gereinigd hebben. Wandelen in heiligheid en genade Gods.

Zo kan men ook pas de wil van de Heer verstaan in het leven (Rom. 12:1en 2). Een belangrijk aspect wat bij het oefenen van het geweten voor God en mensen (dat hoort bij elkaar) in de bijbel genoemd wordt, vinden we in 1 Petrus 3:13,17: "Heiligt de Christus in uw harten, als Here, altijd bereid tot verantwoording aan al wie u rekenschap vraagt van de hoop, die in u is, doch met zachtmoedigheid en vreze, en met een goed geweten, opdat bij al het kwaad dat men van u spreekt, zij, die u goede wandel in Christus smaden, beschaamd gemaakt worden. Want het is beter te leiden, indien de wil van God dit eist, goed doende dan kwaaddoende". Lijden omwille van de Here Jezus Christus is een genade in het Woord (Kol. 1:24 en 1 Petrus 2:19). Dit is geen vorm van ascese of het zelf zoeken van lijden, maar een lijden wat ontstaat, na het volgen van Gods stem in ons geweten. Bij een gereinigd geweten leren we steeds beter de stem en wil van God verstaan. Soms kan dit betekenen dat we een andere weg volgen dan omstanders, ja, zelfs broeders en zusters van ons verwachten. Het kan zelfs leiden tot gevangenschap, marteling en dood (Rom. 8:36). Toch geldt als absolute voorwaarde om in de rust van Christus te blijven: "Heden indien gij zijn stem hoort, verhardt uw hart(geweten) niet" (Hebr. 4:7b). Alleen een goed geweten voor God en mensen wekt een goed getuigenis. Laten we ons niet afschrikken (1 Petrus 3:15) door kwaadsprekerij en dreiging van de tegenpartij, ook al proberen mensen dit goede getuigenis te bestrijden. Het zal zeker niet lukken (vers 16b). Een goed gedrag kan een slecht geweten niet beïnvloeden, en kwaadsprekerij kan een goed geweten niet verstoren.

Geweten en kennis

Het goede geweten is niet te scheiden van een sterk geloof. Als het geweten beschadigd wordt, wordt tegelijkertijd het geloof beschadigd. "Het doel van alle vermaning is liefde uit een rein hart, uit een goed geweten en een ongeveinsd geloof" (1Tim 1: 5). Het geweten is te zien als een orgaan van ons geloof! God haat de zonde, want Zijn heerlijkheid zetelt in Zijn oneindige heiligheid. Deze kan de zonde geen enkel ogenblik tolereren. Als een gelovige zich niet afscheidt van datgene wat zijn geweten als God-vijandig openbaart, zal hij de gemeenschap met God verliezen. Alle vermaningen in de Bijbel kunnen alleen als absoluut nodig omschreven worden. Geen enkele is gegeven om de begeerte van het vlees tegemoet te komen. Niemand kan door de Heilige Geest gebedsverhoringen en gemeenschap met de Heer ervaren, als hij zijn zonden en werken van het vlees niet aflegt. Hoe kunnen wij de aanwijzingen van God overdenken, als de stem van het geweten ons aanklaagt?

Een rein geweten betekent niet dat het geweten beter is als voorheen, of dat er veel slechte dingen zijn opgeruimd. Het betekent dat we met vertrouwen in de nabijheid van Christus mogen komen. Als we in de Geest blijven en de stem van ons geweten volgen, moeten we er rekening mee houden, dat het geweten door kennis begrensd is. Het geweten was immers het

"orgaan" waarmee we het slechte van het goede onderscheidden. De kennis is bij iedere gelovige verschillend. Sommigen hebben veel, anderen minder kennis. Dit wordt vaak door onderwijs en omgevingsfactoren bepaald. Daarom kunnen we ons niet richten op de maatstaven van de ander. Een voor ons niet bekende zonde beïnvloedt de gemeenschap van een gelovige niet. Christenen die nog jong in het geloof zijn, denken vaak dat hun gebrek aan kennis (weten) hun gemeenschap met Christus beïnvloedt. Het is belangrijk te realiseren dat God niet alleen kennis van Zijn wil (hoe belangrijk dit ook is) van ons vraagt, maar vooral gehoorzaamheid t.o.v. Zijn wil. Als dat gewaarborgd blijft, is er gemeenschap zelfs als er onbewuste zonden zijn. Deze onbewuste zonden zijn dan onder de bedekking van het bloed van Christus, maar onderken steeds het belang van het belijden van zelfs klein lijkende bewuste zonden! Een zonde kan lange tijd als onbewuste zonde bestaan en dan door de Heilige Geest bewust gemaakt worden. Hoewel het geweten van groot belang is, moeten we niet uit het oog verliezen, dat het niet de maatstaf van onze heiliging kan zijn, omdat het zo nauw met onze kennis(weten) verweven is. Christus zelf is onze enige maatstaf van onze heiliging, maar als het gaat om de gemeenschap met God, dan is de functie van het geweten belangrijk.

Een goed geweten

Een goed geweten betekent dus dat we een direct doel bereikt hebben, maar nog niet het uiteindelijke doel. Zo groeit de maatstaf van ons gedrag met toenemende Schriftkennis en geestelijke ervaringen. Alleen als we in de toenemende kennis, ook in een toenemende heiliging groeien, zal ons geweten ons niet aanklagen. Als we echter met ons geweten van vandaag ons gedrag van vroeger gaan meten zal ons geweten ons veroordelen, ook al hadden we in die vroegere situatie wél gemeenschap met God. Het geweten is dus een wederzijdse maatstaf van heiliging, en als we aan die maatstaf niet voldoen, zondigen we. De Heer wil ons zoveel zeggen, maar door geestelijke onrijpheid in ons geestelijk kennen, moet hij zolang wachten om ons dingen duidelijk te maken. Geweten en oordeel: God handelt met zijn kinderen afhankelijk van de situatie. Omdat er verschillende kennisniveaus zijn, kan iets wat voor veel christenen nauwelijks een zonde is, voor andere gelovigen een zware zonde zijn. Daarom moeten we elkaar niet oordelen (Luk. 6:36). Alleen de Vader is in staat ons juiste kennisniveau in te schatten. Hij verwacht geen volwassen mannelijke kracht bij zuigelingen! Christus zoekt niet ervaringen van "oude mannen" bij jongeren in het geloof. Hij wil gehoorzaamheid (in bestaande kennis). Als de Heilige God ons onze onbewuste zonden nog niet duidelijk heeft gemaakt, hoe kunnen we dan op grond van ons geweten nu, onze broeder veroordelen, die misschien op dat moment in zijn geweten een kennisniveau heeft, wat we zelf 5 jaar geleden hadden? Als we mensen werkelijk willen helpen, dan moeten we geen gedetailleerde gehoorzaamheidseisen stellen, maar hen steeds aanraden, de stem van hun geweten te volgen. Als ze hun wil aan God overgeven, zullen ze in dezelfde mate het licht van de Heilige Geest ontvangen, en die vervolgens gehoorzamen. Als een christen zijn wil overgeeft aan God, beantwoordt hij aan de wil en de verwachting van Christus op dat moment, zodat zijn geweten doorlicht wordt. We moeten niet in een kramp komen, en ons vermoeien met waarheden te doorgronden, die onze tegenwoordige geestelijke "capaciteit" verre te boven gaan. Als we vandaag naar Christus willen

luisteren, heeft Hij een welgevallen aan ons. Natuurlijk moet het er ons niet van weerhouden de Waarheid te doorgronden, die de Heilige Geest ons wil openbaren.

Een zwak geweten

We hadden al eerder vastgesteld dat de maatstaf van onze heiliging Christus is en niet ons geweten. Het geweten is te zien als een criterium voor onze acute stand van heiliging. Als we naar ons geweten luisteren, hebben we bereikt wat nu te bereiken is. Daarom neemt ons geweten in onze dagelijkse wandel zo`n belangrijke plaats in. Als we de aanwijzingen van ons geweten niet volgen, klaagt het ons aan. Daaruit vloeit voort een verlies van vrede en een tijdelijke onderbreking van de gemeenschap met God. Dan blijft de vraag: Hoe volmaakt is ons geweten? We hebben al gezien dat ons geweten begrensd wordt door o.a. kennis. Daarom is het belangrijk ons te realiseren, dat er een groot onderscheid is tussen de maatstaf van ons geweten en de absolute maatstaf van de Heilige God. Hierbij moeten we twee dingen onderscheiden:

Het geweten roert alleen datgene aan wat het kent. Dit is een deel van de volle werkelijkheid, en laat andere dingen (tijdelijk) liggen, die mogelijk ook niet binnen de wil van de Heer zijn. Christus en ook rijpere christenen weten hoe onvolkomen we zijn, en toch zetten we vaak onze oude weg voort door gebrek aan licht. Deze onvolkomenheid is echter draagbaar, omdat God daarom niet veroordeelt.

De begrensde kennis van ons weten kan ons geweten brengen tot een veroordeling die door Christus niet veroordeeld wordt. Betekent dit dat we nu de leiding van de Heilige Geest niet meer kunnen vertrouwen? Zeker niet. Vele dingen die bij een juist geweten nog gedaan kunnen worden, worden bij anderen, die, die kennis nog niet hebben, als zondig ervaren. Dit is vaak een gevolg van de geestelijke onrijpheid van desbetreffende gelovige. Dit betekent nu niet dat er nu twee verschillende maatstaven zouden zijn voor christenen. Het laat alleen zien dat voor de beoordeling van goed en kwaad ook de situatie van iedere gelovige samenhangt met zijn of haar ontwikkeling.

Diagnostiek van het geweten

In de diagnostiek is het van belang te onderzoeken in hoeverre het geweten als graadmeter van het geestelijk leven gezond is. Het geweten kan verhard, gebrandmerkt, te zwak, of ‘weggerationaliseerd’ worden. Is er sprake van reële schuldgevoelens of valse en waarop zijn deze gebaseerd? Het gaat hier niet om juridische aspecten bij een gelovige, want Jezus is gestorven voor alle zonden van een gelovige “Zo is er dan géén veroordeling voor hen die in Christus Jezus zijn” (Rom. 8:1). Bij de schuldgevoelens gaat het veel meer om de reiniging met het waterbad van het Woord. Niet zoals in Tit. 3: 4-7 om het éénmalige waterbad van de wedergeboorte, maar om onze reiniging van onze voeten (Johannes 13) die we nodig hebben omdat we ons in onze dagelijkse levenswandel vaak verontreinigen. Als we onze zonden belijden (1 Joh. 1:9) dan is Hij getrouw om ons onze zonden te vergeven, niet opdat we dan in de hemel komen, want dat is door het volbrachte werk van Jezus bewerkstelligd, maar door die reiniging van het woord, ervaren en beleven we de nabijheid en gemeenschap van God weer en is hij niet ver weg achter ‘een koperen’ hemel. Komt iemand tot de overtuiging dat iets goed of fout is door ‘de boom van kennis van goed en kwaad’ (eigen gedachten, opvoeding, trauma’s)

of is deze beoordeling ontstaan door de werkelijke gemeenschap met God, de stem van de Heilige Geest en getoetst door het Woord van God. De valkuil van het geweten is moralisme en wettiscisme. De oplossing is de Bijbel en Gods stem door onze geest, het verbond waarmee Hij zich aan ons verbonden heeft en de belofte dat Hij Zijn wetten in ons hart legt(Hebr. 10:16). Gods Geest vervult de wet in ons. Natuurlijk willen we benadrukken dat dit getoetst moet worden aan de Bijbel, omdat de Heilige Geest niet in tegenspraak met zichzelf is. Kennis zonder overgave aan God (vernedering, onderwerping van onze geest ten opzichte van Gods Geest) is 'dode' kennis. Naast kennis is gebedsleven een belangrijk middel om Gods wil te kennen. Soms is het ook een zoektocht naar Gods wil in je leven. De duivel is een aanklager en wil vaak gelovigen (valse) schuldgevoelens aanpraten.

IJkpunten van het geweten

Gevormd door moralisme of wetticisme ? Geestelijke strijd? Door de 'aanklager' of door het 'vlees'? Gevormd door gebedsleven en welk soort gebed? Ingegeven door alleen opvoeding of cultuurgebonden? Ingegeven door Gods Woord en welke Bijbelse uitspraak? Invloeden van trauma's, ziekten (depressies) of het verleden? Gehoorzaamheid aan Gods wil? Werking van het Kruis, onderscheid tussen het oude en het nieuwe leven?

Geestelijke diagnostiek t.a.v. occultisme

In een ander artikel heb ik deze diagnostiek al uitgebreid besproken (Promise, juli 2000) Het vanuit een bijbels mensbeeld komen tot een juiste diagnostiek is in het algemeen een behoedzaam proces. Veel symptomen of klachten worden vaak of alleen lichamelijk of alleen psychisch of alleen geestelijk beoordeeld. In het bovengenoemde artikel heb ik vooral de lichamelijke, psychosociale en paranormale symptomen benoemd, nu richt ik me vooral tot de geestelijke functies. Van primair belang is niet het verlanglijstje van een confident met de vraag naar bevrijding van alle klachten en pijnen, of een bevrediging van alle behoeften. Maar wat zijn nu de bijbelse doelen?

Verzoening met God. "Door genade zijt gij behouden (totale mens), door het geloof, en dat niet uit uzelf, het is een gave van God" (Ef. 2: 8). Zie ook Rom. 5:1, Rom. 8:4. "En dit alles is uit God, die ons door Christus met Zich verzoend heeft en ons de bediening der verzoening gegeven heeft"(2 Kor. 5:18). Dit is bijbels leven in tegenstelling tot de Bijbelse dood. Het hoofddoel is niet de bevrijding van demonen (hoewel op zichzelf belangrijk), maar verzoening door genade met God door het leven van Jezus Christus.

Verandering in ons gehele wezen. Niet alleen afbouw van demonische klachten, maar verandering naar het beeld van Christus. "Daar we nu deze beloften bezitten, geliefden, laten we ons reinigen van alle bezoedeling des vlezes en des geestes, en zo onze heiligheid volmaken in de vreze van Christus"(2 Kor. 7:1). Zie ook heiliging en veranderen in: 1 Joh. 3:3; 1 Thess. 5:23, 1 Thess. 4:3, Kol. 1:22. Er dient een de transformatie van het beeld van satan plaats te vinden naar beeld Christus (Ef. 4:17,18; Rom. 8:2).

Strijden om te leven. "Want de gezindheid van het vlees is de dood, maar de gezindheid van de Geest is leven en vrede; daarom broeders, zijn we schuldig, maar niet van het vlees om naar het vlees te leven. Want indien gij naar het vlees leeft, zult gij sterven, maar indien gij door de

Geest de werkingen des lichaams doodt, zult gij leven”(Rom. 8:6,12,13). Zie verder Fil. 2:1-5. Confidenten zijn vaak niet meer op strijd voorbereid en denken dat God alle verandering door een 'toverstokje' doet.

Leven is verbonden met lijden. "Zijn we kinderen, dan zijn we ook erfgenamen, erfgenamen van God, en mede-erfgenamen van Christus, immers indien we delen in zijn lijden, is dat ook om te delen in zijn verheerlijking”(Rom. 8:17). Zie ook Fil. 3:10, 1 Petr. 4:1,13,16,17.

Er heerst in onze maatschappij een doodscultuur (denk eens aan prettige bijna-doodervaringen, euthanasie, abortus, heiligenverering). Veel christenen beseffen niet dat lijden een deel van het leven van Christus is. Men geeft de strijd gauw op. Christenen moeten ook kunnen leven met tekorten en zwakheden (Fil. 4:12-14; 3: 8). De invloed van de duivel kan op alle aspecten van het menszijn doorwerken. Door gebondenheid en of inwoning van demonen kunnen er zo kentekenen zijn op geestelijk, psychisch en lichamelijk niveau. Tevens zijn er nog vaak para psychische verschijnselen, die zich manifesteren. Uiteraard is de komende opsomming een VERZAMELING SYMPTOMEN van occult belaste mensen. Het voorkomen van een of zelfs meerdere symptomen is niet altijd een sluitend bewijs voor demonie. De werkelijke toets zal uiteindelijk de confrontatie met Christus zijn (in de gelovige, bijv. de hulpverlener). In een ander artikel hopen we hierop nog terug te komen.

Mogelijke gevolgen op geestelijk gebied

Heftige weerstand tegen Christus (Marc.1:24, 5:7; Matt. 8:29; Luk. 4:34, 8:28; Jes. 8:21)

Weerstand tegen gemeenschap met christenen.(bijv. viering van het avondmaal)

Weerstand tegenover de Heilige Geest (ongevoeligheid, afstomping, 2 Thess. 2)

Geen weerstand tegenover de zonde (verschroeid geweten), innerlijk vloeken, godslasterlijke gedachten, spotzucht, geestelijke hoogmoed, wettiscisme, fanatisme, godsdienstwaanzin, verharding tegenover de oordelen van God.

Moeite met gebed. Geen verlangen naar gebed, zich niet kunnen concentreren, slaapgeest onder bidden.

Weerstand tegen geloof. Hardnekkig ongeloof, geloofsstoringen, woede tegenover anderen die zich bekeren, geen geloofsgroei, geen vrede, geen blijdschap.. Onrust bij het lezen van ontmaskerende literatuur over het occultisme.

Gebrek aan onderscheidingsvermogen t.o.v. geestelijke stromingen van deze tijd, geestelijke blindheid, openheid voor allerlei on-Bijbelse ideologieën, religies, dwaalleringen, mystiek, gnostiek en modernisme (Ex. 20:1-6;1 Kor. 10:20-22).

Weerstand tegen gelovigen (bespotten, weglopen, uitschelden van gelovige hulpverleners).

Soms komt er weerstand voor tegenover godsdienstige voorwerpen; \, bijv. kruis, Bijbel, gezangenboek, etc..

Geen geloofsgroei.

In de diagnostiek om te bepalen of er occulte factoren aanwezig zijn is het vooral van belang om de teruggang in het geestelijk leven te diagnosticeren. Dit is diagnostisch het belangrijkste middel om de gevolgen van het in aanraking komen van het occulte te onderzoeken. Naast de lichamelijke en psychosociale gevolgen die deze contacten hebben zijn de gevolgen voor het geestelijk leven het belangrijkste. Helaas ervaren veel mensen dit nauwelijks, meestal omdat ze nauwelijks geestelijk leven hebben en de teruggang hierin ook niet bemerken. Het is dus van belang om ook te vragen naar geestelijke verandering in de loop der tijd, als het gaat om het gebedsleven, bijbellezen, kerkbezoek, geestelijk onderscheid enzovoort. Natuurlijk zal een diagnose ook ondersteund moeten worden op de mogelijke andere gevolgen op lichamelijk en psychosociaal gebied.

Uit: Complementaire zorg vanuit een bijbels perspectief G.Feller

Voorwaarden voor geestelijke diagnostiek bij de hulpverlener.

Naast alle mogelijke technieken en methodieken om geestelijke diagnostiek te plegen is het van het grootste belang ook aandacht te besteden aan de geestelijke gezondheid van de hulpverlener. Hoewel we proberen geestelijke diagnostiek enigszins meetbaar te maken, moet een hulpverlener zich realiseren dat hij of zij gedurende het hele proces van diagnostiek afhankelijk is van de leiding, de wijsheid en inzicht van de Heilige Geest. Deze zal in de complexe materie richting moeten geven in wat nu werkelijk belangrijk is. De hulpverlener kan dan niet op zijn routine afgaan, maar zal zich in de diagnostiek actief open moeten stellen voor de leiding van de Heilige Geest. Een gezond, geestelijk leven is daarbij een voorwaarde. De hulpverlener zal moeten bidden om fijngevoeligheid om te weten waarop het aan komt. Is het persoonlijk geestelijk leven van de hulpverlener minder dan zal dat ongetwijfeld grote invloed hebben in de mate waarop de Heilige Geest de belangrijkste dingen kan ‘aanraken’. Van groot belang is dat de hulpverlener niet boven maar naast de cliënt staat, in het besef dat hijzelf ook uit de genade van God leeft.

Gerard Feller, juni 2004.

3. Onderscheiden van geesten

Op de drempel van de 21ste eeuw leven we in een tijd die als nooit tevoren gekenmerkt wordt door een toenemende demonisering in cultuur en maatschappij. Er is een wereldwijde "brainwashing" op gang gekomen door een gigantische kennisrevolutie en informatiestroom. In 2 Thess. 2: 9 wordt deze tijd gekenschetst als een tijd waarin de komst van de antichrist voorbereid wordt door demonisering van de wereld met allerlei krachten, tekenen en bedrieglijke wonderen.

Steeds meer wordt het belangrijk om te kunnen onderscheiden of iets vanuit de geestelijke wereld van God of Satan komt. Dit geestelijk onderscheiden kunnen we niet in de eerste plaats door ons eigen verstand of gevoel, maar alleen in onze geest door werking van de Heilige Geest. Petrus zegt in Hand.2:38 dat als mensen zich waarachtig bekeren en dopen in de naam van Jezus Christus zij de gave van de Heilige Geest ontvangen.

Alleen door deze Geest en vanuit de Bijbel (de woorden van de Geest van Christus) kunnen we werkelijk onderscheid maken tussen waarheid en leugen, God en Satan, licht en duisternis, verlossing en zelfverlossing etc. God spreekt door Zijn Geest in onze geest. (Joh.14:26; Rom 8:16) die zich daaraan onderwerpt. Dit spreken van God in onze geest gebeurt door intuïtie, kennis en geweten als functies van de geest. De ziel "vertaald" dit weer in denken, voelen en willen.

God wil ons meer doorgeven dan alleen informatie. Hij wil leven doorgeven. Joh17:3 "Dit nu is het EEUWIGE LEVEN dat zij U kennen, de enige waarachtige God en Jezus Christus die Gij gezonden hebt."

Onderscheid van geesten is dus volkomen afhankelijk van het kennen (gemeenschap hebben, leven met/in) van Jezus Christus. Dat is de absolute voorwaarde om tot werkelijk onderscheid te komen en te blijven houden. Dit houdt volgens de Bijbel een Godvruchtig leven in: persoonlijke zonden belijden, geboden bewaren, nieuwe levenswandel, verandering in denken etc.

Zo zijn er voorbeelden bekend van oprechte Christenen, die zonder dit te weten, dat het een occulte genezer betrof, een afspraak maakten met een magnetiseur. Toen zij biddend in de wachtkamer zaten kwam de magnetiseur uit zijn kamer om te vragen wie er Christen was, omdat hij zo niet kon werken.

Enerzijds is het onderscheiden van geesten een opdracht voor iedere Christen (Ef.5: 9-11; 1Thes.5:19) Anderzijds wordt in 1Kor.12: 4,7,10 onderscheid van geesten een bijzonder gave genoemd, die sommige leden van het Lichaam van Christus ontvangen waardoor dezen instaat zijn met zekerheid te weten of een aan God toegeschreven gedrag in werkelijkheid Goddelijk dan wel menselijk of satanisch is. Deze gave is een deel van Gods voorzienigheid om Christen voor dwalingen te bewaren.

Petrus gebruikte deze gave op een bepaald dramatische wijze, toen hij onderkende dat satan Ananias had geïnspireerd een leugen over de verkoop van grond te vertellen. Ananias viel vlak

daarna dood ter aarde. Hetzelfde gebeurde met Ananias vrouw Saphira. (Hand.5:1-10) Later gebruikte Petrus deze gave opnieuw om de beweegredenen in het hart van Simon de tovenaar te doorzien. Hij had de absolute zekerheid van God dat Simon "een gal van bitterheid en een warnet van ongerechtigheid was" (Hand.8: 23)

Paulus kon de onreine geest van de waarzeggende slavin onder andere daaraan herkennen dat ze niet exact de leer van de apostelen volgden. In Hand.16:16 staat in het Grieks: Deze mensen zijn dienstknechten van de allerhoogste God, die u EEN weg tot behoudenis boodschappen. Dit terwijl alle apostelen duidelijk leerden dat Jezus de ENIGE naam en weg der behoudenis is. Dit werd Paulus direct duidelijk.

1 Joh.4

Enkele toetsstenen voor het onderscheiden van geesten vinden we in 1Joh.4:1-6. "Geliefden vertrouwt niet iedere geest, maar beproeft de geesten of ze uit God zijn, want vele valse profeten zijn in de wereld uitgegaan. Hieraan onderkent gij de Geest Gods: Iedere geest die belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is uit God, en iedere geest die Jezus niet belijdt is niet uit God. En dit is de geest van de antichrist, waarvan gij gehoord hebt, dat hij komen zal en hij is al in de wereld.

Toetsstenen zijn dus:

Iemand moet wedergeboren zijn (1Joh.4:13) de Heilige Geest ontvangen hebben.

Jezus Christus naam belijden. (Vs2) Dit betekent niet alleen maar geloven in God, maar in Jezus Christus als Heer en Heiland, als enige weg en waarheid. (Joh.14:6-11) Het is onvoldoende als een occult genezer zegt in God te geloven of een Bijbel op zijn bureau heeft liggen, of zelfs zegt gaven van God ontvangen te hebben. God is liefde. Wie niet liefheeft kent God niet. (1Joh.4:8, 16-17) God liefhebben betekent ook zijn geboden doen. (1Joh.5:2)

Een derde belangrijk criterium is dat geestes-uitingen en manifestaties altijd in overeenstemming moeten zijn met het geopenbaarde Woord van God de Bijbel. God spreekt zichzelf niet tegen. Hij is de waarheid. (Vergelijk in het oude testament Jes.8: 19-22) Veel paranormale genezers zijn beïnvloedt door esoterie of gnostiek en belijden niet dat Jezus Christus in het vlees gekomen is.(zie punt 2) Sommigen belijden niet dat Hij 100% God is en 100% mens. In Col1: 19 en Col2:8,9 staat: "Ziet toe dat niemand u medeslepe door zijn wijsbegeerte en door ijdel bedrog in overeenstemming met de overlevering der mensen en wereldgeesten, en niet met Christus. Want in Hem woont al de volheid van God lichamelijk."

Aan de vruchten kent men de boom. Men leest toch geen druiven van dorens en vijgen van distels? Zo brengt iedere boom goede vruchten voort maar de slechte boom, slechte vruchten. (Mat.7:15-17) De levenswandel en "vruchten" van een genezer zijn ook een belangrijke toetssteen. In 1Joh.3:24 staat: "En wie zijn geboden bewaart blijft in Hem en Hij in hem. En hieraan onderkennen wij , dat Hij in ons blijft aan de Geest die Hij ons gegeven heeft." Zo was de waarzeggende slavin in Hand.16:17,18 een vrouw die een paranormale gave had, en die dagenlang gedwongen was te praten. Ze ws duidelijk psychisch en geestelijk beschadigd.

Tweeslachtigheid

Men kan weliswaar door een magnetiseur van de hoofdpijn genezen zijn, maar meestal zie je dat de satan niets voor niets geeft. Soms is er een eerst reactie van lichamelijke pijnvermindering. Als gevolg daarvan zien we vaak dat een lichamelijke kwaal (tijdelijk) opgeheven wordt maar dat men daarvoor een andere kwaal op psychisch en geestelijk niveau terugkrijgt, hetgeen vaak nog moeilijker te behandelen is. De Satan heeft twee gezichten een zogenaamde goede en een kwade. Hij biedt Jezus in Luk.4:6,7 macht en heerlijkheid aan, maar erop in gaan betekent dan zondigen tegen de wil van God, Zijn Vader.

Satan belooft genezing, heil, en onafhankelijkheid (2Thes2:9), maar het gevolg is binding, en verplaatsing en verergering van de moeiten. Toch hebben veel mensen, zelfs Christenen zo'n pragmatische houding: Als het helpt is het goed. Omdat veel Christenen geen echt geestelijk leven hebben en onderhouden met Jezus Christus, zien ze vaak ook niet de dramatische gevolgen en achteruitgang van hun geestelijk leven. Eerst vermindering van gebedsleven, bijwonen samenkomsten Bijbelstudies etc. Daarna ontstaan vaak de psychische reacties later zoals irritaties, anders denken, depressie en angst, deze worden vaak niet herkend als gevolgen van occulte "wonderen”. Tenslotte zijn er vaak ook gevolgen op lichamelijk gebied, met name verplaatsen van de lichamelijke klachten, of verergering van de tijdelijke verminderde klachten.

Dit ambivalente gezicht van satan en zijn trawanten zien we ook in de geschiedenis van de Farao van Egypte. (Ex7: 10-12) Uiteindelijk verslond de staf van Aaron de staven van de tovenaars, die zijn tekenen imiteerden. Satan laat ons door verleiding, valse hoop, en bedrog ergens instappen (initiatie) waarna er een geestelijke binding ontstaat, die de mens verder beïnvloedt in ziel en geest. Hij doet zich voor als een engel des lichts (2Kor.11:4) maar uiteindelijk is hij een mensenmoordenaar van den beginne. (Joh.8:44).

Zoals gezegd we leven in een tijd waarin het geheimenis van wetteloosheid reeds in werking is. (2Thes.2:9) Daarom zegt Paulus in Kol.1:9, houden we sedert de dag dat wij gehoord hebben niet op om voor u te bidden en te vragen dat gij met de rechte kennis van zijn wil vervuld moogt worden, in alle wijsheid en geestelijk inzicht om de Here waardig te wandelen. In de brief aan de Filippenzen drukt hij het zo uit:

Fil1:9 En dit bid ik dat uw liefde steeds meer overvloedig moge zijn in helder inzicht (epignosis= letterlijk: hoger inzicht) en alle fijngevoeligheid om te onderscheiden waarop het aankomt. Dan zult gij rein en onberispelijk zijn tegen de dag van Christus, vervuld van de vrucht van gerechtigheid, welke door Jezus Christus is tot eer en prijs van God.

Gerard Feller 1997

Christus - Schrift - vrucht

4. Toverij of gave van de Heilige Geest?

Voor veel mensen in deze moderne wereld is toverij iets wat alleen thuis hoort in de sprookjeswereld en de fantasie. Toch komt de wereld na het tijdperk van het humanisme en rationalisme steeds meer onder invloed van mystiek, esoterie, gnostiek en New Age. Als christenen zijn we niet alleen natuurlijke, maar ook geestelijke mensen, echter voor velen is het nog moeilijk om in de geestelijke wereld scheiding te maken tussen wat van God en wat van de satan is. Hoe te denken over paranormale gaven en verschijnselen? Zijn het tekenen van de boze of uitingen van de Heilige Geest?

Schepping

God is de Schepper van hemel en aarde en alles wat daarin is (Gen. 1:1). Hij schiep alles naar zijn aard en natuur en stelde daarmee de grenzen van Zijn schepping vast. Zo kan bijvoorbeeld een olifant niet vliegen. Dieren hebben geen godsbesef, de mens als kroon der schepping heeft dat wel. De mens is zelfs bijna goddelijk geschapen (Ps.8:6), als stoffelijk en als geestelijk wezen, maar is volgens de Bijbel zeker te onderscheiden van God.

De draagwijdte en de fatale gevolgen van de zonde van satan zijn nauwelijks te overzien. Alle verhoudingen in de schepping zijn verstoord en ontwricht, het wezen van de schepping bevindt zich in een gevallen staat, de satan neemt niet meer die heerlijke positie in die hij had vóórdat de zonde in zijn hart opkwam. Ook de mens is door de verleidende leugen van satan in zonde gevallen. En daardoor is niet alleen de relatie van de mens met God, maar ook de eenheid van lichaam, ziel en geest verstoord (Rom.3:10-18; Rom.8:20).

De kern van de zonde was dat de mens verder wilde reiken dan de grenzen van de natuur, die God geschapen heeft. Zowel de satan als de mens wilden (als) God zijn. De mens wilde zich onafhankelijk van God opstellen maar miste daardoor het doel van God met de mens.

Door de menswording, offerande en opstanding van de Here Jezus Christus is het mogelijk geworden dat de mens wordt verlost van zijn gevallen natuur, en dat uit genade. Daardoor kan de mens door geloof in Christus een nieuwe schepping worden, bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld van de Zoon van God (Rom.8:29). In Hem is de toegang tot het herstel van alle verstoorde verhoudingen binnen die mens (1Thess.5:23). Door Gods beloften, zegt de tweede Petrusbrief, krijgen we deel aan de goddelijke natuur (2Petr.1:4). De christenen hebben leven in Christus en vormen het lichaam, waarvan Christus Zelf het Hoofd is. Toch is er ook in die positie een duidelijk onderscheid tussen Christus en de wedergeboren mens (Jak.1:18).

Om dat lichaam op te bouwen schenkt de Heilige Geest genadegaven, die dienen ter verheerlijking van Christus. Enkele van die gaven zijn: de gave van genezing, krachten en profetie. Deze gaven worden vaak met paranormale gaven verward. We zullen deze toetsen aan de hand van de Bijbel. Daarvoor is het allereerst nodig een beeld te krijgen van wat volgens de Bijbel een tovenaar is.

Een Bijbels Beeld Van Een Tovenaar

Volgens de Bijbel heeft ieder mens geloof: geloof in God, of geloof in de schepping (de natuur) of geloof in zichzelf (Rom.1:20-23). Vanuit dit geloof (soms: vooronderstellingen) heeft ieder mens een mensbeeld, een godsbeeld en een wereldbeeld, en legt hij daarmee verbanden tussen onzichtbare en zichtbare dingen. Eigenlijk is er alleen maar sprake van geloof en bijgeloof. Bijgeloof is een ontering van God, doordat men Zijn eigenschappen, m.n. Zijn almacht en alwetendheid, toeschrijft aan schepselen (Rom.1:18-22).

De Bijbel leert ook dat de zichtbare wereld tijdelijk is en dat de geestelijke, onzichtbare wereld eeuwig is (2Kor.4:18). De mens probeert de wetmatigheden van de onzichtbare wereld te ontdekken, maar zal zonder Jezus Christus hier nooit zonder gevaar toegang toe krijgen. Immers alleen door geloof in het offer van Jezus zijn wij van zonden verlost en aldus gerechtvaardigd, en mogen wij de Heilige Geest ontvangen, Die ons veilig zal leiden in de hemelse gewesten, de geestelijke wereld. Zo is er verschil tussen menselijke en goddelijke wijsheid. Een natuurlijk mens aanvaardt niet wat van God is en waar is (1Kor. 2:12-16). In de natuurlijke wereld zendt God regen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Maar in de geestelijke wereld is Gods zegenrijke kracht alleen werkzaam door genade en door de Heilige Geest. Voor de werking van de Heilige Geest noemt de Bijbel een aantal geestelijke voorwaarden, waaraan de mens moet voldoen, zoals gehoorzaamheid, heiliging, opbouw van de gemeente, verheerlijking van Christus.

Men kan God echter nooit manipuleren. Toverij of waarzeggerij is het bewerken of weten van zaken of woorden om iets voort te brengen, waartoe de mens krachtens zijn door God aan hem gegeven natuur geen toegang heeft. Het is het geloof (de veronderstelling) dat schepselen iets kunnen bewerken en weten, wat alleen door God geopenbaard kan worden. In die zin is toverij een leugen en een zondige dwaling (2Thess.2:9-11). Satan is de verleider van mensen en de heerser van deze eeuw (1Kor.2:8; 2Kor.4:4), die nog steeds heerschappij uitoefent over de gevallen mens. Deze satan, wiens val en uiteindelijke nederlaag zeker is (Joh.12:31), probeert de mensen nog steeds te verleiden met toverijen (Kol.2:8; 2Thess.2:9), die in diepste wezen, zoals boven is verduidelijkt, de kern van afgoderij raken. Daarom geeft God in de Bijbel steeds aan dat toverij een gruwel voor Hem is. Lees Deuteronomium 18 er maar op na. Het daar genoemde verbod beperkt de mogelijkheden van de mens niet (immers toverij levert niets op), maar wil hem behoeden voor de klauwen van de duivel.

De oudtestamentische varianten van toverijen of magie zijn bij de meeste christenen wel bekend. De moderne varianten zijn minder bekend. We noemen enkele voorbeelden van bezweringstoverij zoals: belezen, mentale suggestie, vervolgingsmagie, liefdesmagie; en voorbeelden van rituele magie, zoals: magische orden, hekserij, satanisme, geestdrijverijen, bloedpakten, medische magie, bewustzijnsveranderende methoden, etc..

Speciaal noemen we nog de moderne magie van de geest, zoals: visualisatie, positief denken, hypnose, etc., die juist deze tijd zo'n opgang maken. En die onder het mom van nieuwe wetenschap, moderne theologie en (para) psychologie subtiel hun intrede doen in de

maatschappij. De nieuwe succesformule is zelfontwikkeling en ontplooiing, ook wat betreft het praktiseren van 'paranormale' gaven.

Magie: De Latente Kracht Van De Ziel?

Tegenwoordig is het praktiseren van paranormale 'gaven' de meest voorkomende vorm van 'moderne' toverij. Vandaag de dag wordt door duizenden psychologen en psychiaters nog steeds de theorie aan de man gebracht dat er in de ziel een onbeperkt potentieel aan krachten en mogelijkheden ligt opgeslagen. In het verlengde hiervan ligt de psychologie van Jung (een overtuigd occultist), die spreekt van het collectieve onbewuste, een begrip dat we nergens in de Bijbel tegenkomen. We moeten ons niet afstemmen op onze eigen mogelijkheden en krachten in onszelf. Jezus zegt: "Heb geloof in God" (en dus niet in jezelf)" (o.a. Mark.11:22).

Paranormale krachten zijn niet een uiting van iets wat al in de mens leeft, maar zijn uitingen van een zuiver demonische manifestatie. Satan wil de mens laten denken dat deze kracht uit zijn eigen ziel, geest of onderbewuste komt, dus vanuit de mens zelf. Als Adam, de eerste mens, paranormale krachten zou hebben gehad voordat hij in zonde viel, zou Jezus, de tweede Adam die zonder zonde was, zeker dit soort krachten tentoon gespreid hebben. Jezus heeft echter steeds gezegd dat Hij de wonderen niet uit Zichzelf deed, maar dat het Zijn Vader was, Die het deed door Hem (Joh.5:30).

Als gelovigen hebben we nu juist afstand gedaan van het psyche-leven (onze oude gevallen natuur). De Bijbel zegt ons duidelijk dat we dit 'oude leven' leven moeten doden, in plaats van het te (laten) ontwikkelen door de demonische wereld (Joh.12:24; Mat.16:24-25). De enige bovennatuurlijke gaven, die wij tentoon mogen spreiden, zijn de gaven van de Heilige Geest. Niet bewerkt door een kracht in de mens zelf, maar doordat de wedergeboren mens deel heeft gekregen van de goddelijke natuur (2Petr.1:4) en de Heilige Geest ontvangen heeft, die de genadegaven aan een ieder in het bijzonder toedeelt gelijk Hij wil (1Kor.12:11).

Als je spreekt over bovennatuurlijke gaven is de mens te zien als een doorgeefluik van de kracht van satan of van God. Een andere mogelijkheid is er niet. In 1Kor.12:7 wordt het doen van wonderen een openbaring van de Geest genoemd.

Toverijen Of Geestesgaven?

Niet alleen God, maar ook satan, de grote imitator van God, 'geeft' mensen krachten en gaven van genezing. Hoe moet je nu onderscheid maken tussen wonderen van God of van satan? We noemen enige Bijbelse criteria ter onderscheiding.

Wonderen en gaven van God:

1. … komen alleen voor bij wedergeboren mensen (die deel hebben aan de goddelijke natuur), die de Heilige Geest ontvangen hebben en, dat is een tweede voorwaarde, die op dat

moment door de Heilige Geest gebruikt kunnen worden (die geen vleselijk leven leiden, geen bewuste zonden koesteren, etc.)(1Kor.12:7; Rom.12:6).

2. … zijn tot opbouw van de gemeente en tot verheerlijking van Jezus Christus. Dus niet voor commerciële doeleinden, of tot eer van beroepsgenezers zelf (Rom.12:3-6; 1Kor.12:7 en 20).

3. … kunnen niet geclaimd worden door de mens, zoals occultisten wel doen, die zelf bepalen wanneer ze een gave gebruiken, bijvoorbeeld op een spreekuur. 1Kor.12:11 zegt dat de mens niet over die gaven kan beschikken, maar wel de Heilige Geest die ze aan iedereen afzonderlijk toebedeelt gelijk Hij wil. De Heilige Geest bepaalt de tijd en geeft de kracht voor een bovennatuurlijke manifestatie. Gaven van God zijn, in tegenstelling tot gaven van de satan, niet vermoeiend voor een mens. Een occultist moet zich altijd 'opladen' met occulte krachten, zoals een magnetiseur die yoga of spiritisme of drugs gebruikt als oplaadmiddel. Na de Pinkstertoespraak van Petrus kwamen 3000 mensen tot bekering door het werk van de Heilige Geest (Hand.2:41).

4. … gebeuren altijd volledig en volkomen. God kent en doet geen half werk. Jezus genas soms wel in fasen! (Marc.8:22-26). Er kan dus tijd tussen de genezingsfasen zitten. Ondertussen komt het erop aan naar overtuiging te leven en met volharding Gods beloften te verwachten. Bovendien zien we dat het accent ligt op geestelijke heling en wedergeboorte, en niet uitsluitend op lichamelijke genezing. Bovendien zien we dat het accent ligt op geestelijke heling en wedergeboorte, en niet altijd op lichamelijke genezing.

5. … zijn niet overdraagbaar. Immers de gaven van God worden gegeven door de Heilige Geest. Daarentegen zijn paranormale, occulte 'gaven'in vele gevallen overerfelijk en overdraagbaar, bijvoorbeeld van vader op zoon of via voorgeslachten.

Slotopmerkingen

1. Tenslotte dient opgemerkt te worden dat ook christenen occult belast kunnen zijn en nog steeds occulte gaven kunnen hebben uit hun 'oude leven', de tijd dat ze nog geen christen waren. De Heilige Geest verbindt zich aan onze geest (Rom.8:15-16), de boze geest bindt zich aan ons vlees en onze ziel (Gal.3:1; 2 Tim.2:26; 1Tim.5:15; Ef.4:27; 1Petr.5:8; 1Joh.4:1-6; 1Kor.10:20; 2Kor.11:3-4), waardoor men een andere geest ontvangt.

2. Satans belofte aan Eva dat zij als God kon worden, zou niet meer dan een holle frase zijn geweest als ze al over goddelijke krachten beschikte. Voor en na de zondeval van de mensheid is de mens beperkt in de mogelijkheden van zijn natuur. Toverij is proberen de door God geschapen grenzen te willen doorbreken (terwijl dit niet mogelijk is). Het gevolg van deze zondige wilsintentie is dat men een speelbal wordt van demonische machten. Deze machten willen dat de vrucht van de zonde, de totale verstoring van de scheppingsnatuur van de mens, nog meer in de mens doorwerkt.

3. Het is een bekend gegeven dat toverkrachten meer 'vrij' komen, als de mens nog meer scheiding maakt tussen lichaam, ziel en geest (door te vluchten uit het lichaam, uittredingen, zelfkastijding, ascese enz.). En dat is precies in tegenstelling met Gods scheppingsdoel, namelijk

eenheid en harmonie van de mens in relatie met God. De mens wordt zo een medium voor de invloed van de boze en laat daardoor de geweldige mogelijkheden die God op geestelijk terrein geboden heeft in Christus liggen. Uit genade (volgens Ef.2:8) is het behouden zijn een gave van God, door het geloof, niet uit onszelf, net zoals alle gaven, anders is het geen gave) kan de mens nu deel krijgen aan de goddelijke natuur (2 Petr.1:4) en zo door de Heilige Geest deel hebben aan de geestesgaven.

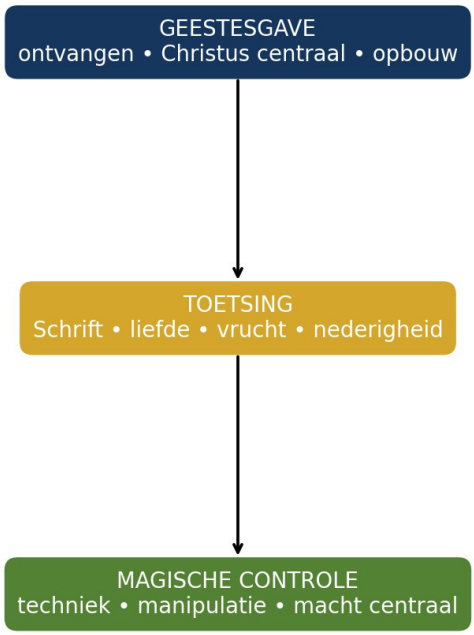
4. Opgemerkt dient te worden dat de Heilige Geest van een totaal andere rangorde en natuur is dan alle andere geesten. Dit is zo omdat volgens de Bijbel andere geesten (engelen) scheppingen zijn, begrenst door de natuur van hun schepping. De Heilige Geest echter wordt niet begrensd zoals bij schepselen het geval is, omdat de Heilige Geest een goddelijke natuur heeft, die onbegrensd is. Zo konden vele wonderen die door Mozes gedaan werden in de naam van God, niet door de tovenaars van Egypte nagedaan worden. Denk bijvoorbeeld aan de derde plaag (Ex.8:18). De mens nu heeft door het evangelie van Christus de mogelijkheid om wedergeboren te worden en niet meer te zondigen (Rom.8:13) en met zijn geest onlosmakelijk verbonden te worden met de Heilige Geest (Rom.8:15-16).

5. De Bijbel waarschuwt ervoor dat in het laatst der tijden bedrieglijke wonderen en tekenen de komst van de antichrist zullen vergezellen. Deze wil de mensen de indruk geven God te zijn, en krijgt daardoor steeds meer grip op de zielen van de mensen. In Openb.18:23 wordt de toekomstige wereld getypeerd als het oude Babylon, waarvan gezegd wordt dat God het zal vernietigen: want uw kooplieden waren de machthebbers der aarde, want door uw toverij werden alle volkeren verleid. Of zoals in het Oude Testament gezegd wordt over het oude Babel, wat een beeld is van het toekomstige wereldrijk Babel in de eindtijd: "Ondanks uw vele toverijen en zeer krachtige bezweringen ….. overvalt u een verderf, dat gij niet vermoogt te verzoenen" (Jes.47:9-11).

Het lot van de tovenaars is, als ze zich niet bekeren, de poel die brandt van vuur en zwavel (Openbaring. 21:8; 9:20; 16:13; 13:11-13). Laten we deze tijd goed onderkennen zoals de Here Jezus tegen ons zegt in Lukas 12. Laten we ons dan ervan bewust zijn hoe we ons “van de afgoden tot God bekeerd hebben, om de levende en waarachtige God te dienen, en uit de hemelen Zijn Zoon te verwachten” (1Thess.1:9-10a).

©Gerard Feller 1989

Geestesgave en magische controle

5. De aard van geestelijke strijd

Geestelijke strijd begint niet bij een fascinatie voor demonen, maar bij de vraag aan wie de mens toebehoort en vanuit welke werkelijkheid hij leeft. In de aangeleverde studies keert steeds dezelfde grondlijn terug: de beslissende overwinning ligt niet in menselijke kracht, bijzondere ervaringen of een steeds gedetailleerder kennis van de duisternis, maar in de persoon en het werk van Jezus Christus. Zijn kruis, opstanding en heerschappij bepalen het uitgangspunt. Daarom is geestelijke strijd in de eerste plaats leren leven vanuit een ontvangen positie: in Christus, onder zijn Woord en geleid door zijn Geest.

Dat voorkomt twee tegengestelde ontsporingen. Aan de ene kant kan geestelijke strijd worden gereduceerd tot psychologie, karakter of omstandigheden, waardoor de Bijbelse werkelijkheid van verzoeking, leugen en geestelijke tegenstand uit beeld verdwijnt. Aan de andere kant kan bijna ieder probleem worden gedemoniseerd. Dan worden gewone menselijke zwakheid, psychisch lijden, lichamelijke ziekte, relationele schade en zondige gewoonten te snel rechtstreeks aan demonische activiteit toegeschreven. De Bijbelse nuchterheid vraagt dat beide werkelijkheden serieus worden genomen zonder ze met elkaar te verwarren.

Het Nieuwe Testament spreekt daarom vaak in termen van waakzaamheid, weerstand en standhouden. De gelovige wordt niet opgeroepen een zelfstandige machtsoorlog te voeren, maar krachtig te zijn in de Heer. Dat accent is wezenlijk. Het verplaatst de aandacht van de vijand naar Christus, van angst naar geloof en van spectaculaire confrontatie naar dagelijkse gehoorzaamheid. Waarheid spreken, vergeven, bidden, het denken vernieuwen, zonde belijden, vrede zoeken en volharden in liefde zijn geen bijzaken naast geestelijke strijd; zij behoren tot de kern ervan.

6. Drie fronten: vlees, wereld en duivel

De verschillende studies kunnen het duidelijkst worden samengevat met drie onderling verbonden fronten: het vlees, de wereld en de duivel. Met het vlees bedoelt het Nieuwe Testament niet eenvoudig het lichamelijke bestaan, maar de gevallen menselijke gerichtheid die zich tegen God kan keren. De strijd daartegen vraagt eerlijkheid. Niet iedere verkeerde gedachte of begeerte hoeft van buitenaf te zijn ingegeven. Jakobus beschrijft hoe de mens ook door zijn eigen begeerte wordt meegesleept. Galaten 5 plaatst de werken van het vlees tegenover de vrucht van de Geest. Geestelijke weerbaarheid begint daarom met bekering, zelfonderzoek en een leven dat zich steeds opnieuw aan God toevertrouwt.

De wereld is in deze context meer dan de geschapen aarde. Zij kan het patroon van denken, waarderen en verlangen aanduiden dat zonder God wordt georganiseerd. Romeinen 12 roept op niet gelijkvormig te worden aan deze wereld, maar veranderd te worden door de vernieuwing van het denken. De strijd is dan ook cultureel en moreel: welke verhalen bepalen onze identiteit, welke verlangens worden gevoed, wat noemen wij normaal, waar zoeken wij

veiligheid en erkenning? De christen hoeft de wereld niet te ontvluchten, maar leert haar te onderscheiden en er als getuige van Christus in te leven.

De duivel wordt in de Schrift beschreven als verleider, aanklager en leugenaar. Zijn strategie is niet overal dezelfde en hoeft niet spectaculair te zijn. Leugen, verdeeldheid, hoogmoed, beschuldiging, angst en verleiding kunnen geestelijk ontwrichtend werken. Toch moet de aandacht niet verschuiven naar een eindeloze catalogus van demonische activiteiten. Het Bijbelse antwoord blijft concreet: onderwerp u aan God, weersta de duivel, waak, bid, blijf in de waarheid en zoek de gemeenschap van gelovigen. De drie fronten grijpen in elkaar, maar mogen niet worden vereenzelvigd. Juist dat onderscheid voorkomt overspannen diagnoses.

7. Leven vanuit de overwinning van Christus

De titel van dit boek geeft het centrum aan: leven vanuit de overwinning van Christus. Kolossenzen 2 verbindt het kruis met de ontwapening van machten en overheden; Hebreeën 2 verbindt Christus' dood met de verbreking van de macht van hem die de macht over de dood had. Deze teksten maken geestelijke strijd niet onwerkelijk, maar plaatsen haar in een beslissend heilshistorisch kader. De uitkomst hangt niet af van de vraag of de gelovige sterker is dan de machten. De hoop rust op Christus.

Daarom is de taal van Efeziërs 6 zo belangrijk. Paulus herhaalt de oproep om stand te houden. Dat is geen passiviteit. Standhouden vraagt waarheid, gerechtigheid, bereidheid tot vrede, geloof, zekerheid van heil, het Woord van God en volhardend gebed. De gelovige verdedigt geen zelfgemaakte vesting, maar blijft in wat God in Christus heeft geschonken. Juist hier krijgt het beeld van Christus als Burcht zijn blijvende betekenis, zonder dat het beeld van de belegerde stad telkens opnieuw verteld hoeft te worden.

De overwinning van Christus betekent evenmin dat christenen geen lijden, verzoeking of perioden van duisternis meer kennen. De brieven van het Nieuwe Testament verbinden overwinning juist met volharding. Soms bestaat geestelijke overwinning niet uit een onmiddellijk verdwijnen van de strijd, maar uit trouw blijven midden in de strijd. Het geloof leert dan zeggen: mijn gevoel is niet de hoogste rechter over Gods trouw; mijn angst is niet mijn identiteit; mijn falen heeft niet het laatste woord; Christus blijft Heer.

8. De wapenrusting van God

De wapenrusting uit Efeziërs 6 is geen verzameling losse geestelijke technieken. De onderdelen vormen samen een levenswijze. De gordel van de waarheid raakt zowel Gods geopenbaarde waarheid als de integriteit van de gelovige. Het pantser van de gerechtigheid herinnert aan de ontvangen gerechtigheid in Christus en aan een leven dat daaruit voortvloeit. De schoenen van

het evangelie van de vrede maken duidelijk dat geestelijke strijd nooit losgemaakt mag worden van vrede, verzoening en getuigenis.

Het schild van het geloof richt zich tegen de vurige pijlen die vertrouwen willen ondermijnen. De helm van het heil beschermt het denken door de identiteit van de gelovige te verankeren in Gods redding. Het zwaard van de Geest is het Woord van God: niet een formule die mechanisch wordt uitgesproken, maar het door de Geest toegepaste Woord dat leugen ontmaskert en richting geeft. Paulus sluit af met aanhoudend gebed voor alle heiligen. Gebed staat daardoor niet naast de wapenrusting, maar doortrekt haar.

Deze benadering corrigeert een magische omgang met Efeziërs 6. De kracht zit niet in het dagelijks uitspreken van een vaste formule alsof de woorden zelf bescherming afdwingen. De kracht ligt in de werkelijkheid waarnaar de beelden verwijzen: leven in waarheid, gerechtigheid, vrede, geloof, heil, Schrift en gebed. De kleurrijke infographic in deze editie vat deze samenhang visueel samen.

9. Onderscheiding: Christus - Schrift - vrucht

Onderscheiding van geesten vraagt meer dan intuïtie. De aangeleverde studie over dit onderwerp benadrukt dat geestelijke beoordeling niet primair rust op gevoel, charisma of indrukwekkende verschijnselen. Drie toetsen kunnen als samenvatting dienen: Christus, Schrift en vrucht. De eerste vraag is christologisch: wat wordt over Jezus Christus beleden en welke plaats krijgt Hij? Een geestelijkheid die Christus naar de rand schuift en de ervaring, leider of techniek centraal stelt, vraagt om bijzondere voorzichtigheid.

De tweede toets is de Schrift. Nieuwe indrukken, profetische woorden, ervaringen of claims krijgen geen zelfstandig gezag naast of boven het geopenbaarde Woord. Dat betekent niet dat ieder verschil in uitleg eenvoudig kan worden opgelost, maar wel dat toetsing noodzakelijk blijft. De derde toets is de vrucht. Jezus waarschuwt dat niet ieder indrukwekkend verschijnsel betrouwbaar is. Galaten 5 geeft een positief criterium: liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.

Deze drie toetsen horen bij elkaar. Alleen een juiste formulering zonder heiliging kan hard en leeg worden; alleen een beroep op liefde zonder waarheid kan grenzeloos worden; alleen een ervaring zonder christologische en schriftuurlijke toets kan misleiden. Gezonde onderscheiding is daarom tegelijk leerstellig, relationeel en moreel.

10. Nuchterheid, gebed en pastorale veiligheid

Geestelijke strijd vraagt nuchterheid. Dat woord is in dit verband niet hetzelfde als ongeloof. Nuchterheid neemt de geestelijke werkelijkheid serieus, maar weigert meer te zeggen dan verantwoord kan worden onderscheiden. Vooral in pastorale situaties is dit essentieel. Angst, depressieve klachten, trauma, psychose, neurologische aandoeningen, verslaving, relationele ontwrichting en lichamelijke ziekte hebben elk hun eigen mogelijke oorzaken en mechanismen. Een geestelijke dimensie kan voor een gelovige relevant zijn, maar mag professionele diagnostiek en behandeling niet vervangen.

Daarom is de integrale benadering uit Geestelijke diagnostiek zo waardevol. De mens wordt niet in losse vakjes verdeeld. Lichamelijke, psychische, sociale, relationele en geestelijke factoren kunnen elkaar beïnvloeden. Een goede hulpverlener vraagt niet alleen: is dit psychisch of geestelijk? Hij vraagt breder: wat gebeurt er in het lichaam, in het denken en voelen, in relaties, in levensgeschiedenis, in gedrag en gewoonten, en in de relatie tot God? Niet alles psychologiseren en niet alles demoniseren zijn twee kanten van dezelfde pastorale verantwoordelijkheid.

Gebed blijft daarbij wezenlijk, maar gebed is geen techniek waarmee een diagnose wordt afgedwongen. Het is gemeenschap met God en afhankelijkheid van zijn wijsheid. Juist daarom past bescheidenheid. Een pastor of hulpverlener staat niet boven de ander als iemand die alle verborgen oorzaken kan aanwijzen, maar ernaast als iemand die zelf van genade leeft.

11. Geestelijke volwassenheid en de vrucht van de Geest

Een boek over geestelijke strijd zou onvolledig zijn wanneer het vooral beschrijft waartegen gestreden moet worden. Het Nieuwe Testament legt minstens zoveel nadruk op wat in de gelovige moet groeien. De vrucht van de Geest is daarom een van de meest praktische maatstaven voor geestelijke weerbaarheid. Liefde maakt minder vatbaar voor haat en verdeeldheid; vrede biedt weerstand aan paniek; geduld doorbreekt impulsiviteit; zelfbeheersing begrenst begeerte; trouw helpt volharden wanneer de strijd lang duurt.

Geestelijke volwassenheid betekent niet dat iemand nooit meer wordt aangevallen of verzocht. Zij blijkt juist in de manier waarop met druk wordt omgegaan. Een volwassen gelovige hoeft niet achter iedere ervaring een verborgen macht te zoeken, maar leert verantwoordelijkheid te nemen voor eigen keuzes. Hij kan schuld belijden zonder in veroordeling te blijven hangen, grenzen stellen zonder haat, vergeven zonder kwaad goed te praten en hulp zoeken zonder schaamte.

Ook zwakheid krijgt daardoor een andere plaats. Paulus verbindt Gods kracht niet uitsluitend met menselijke kracht, maar juist met afhankelijkheid. Wie geestelijke strijd alleen in termen van triomf beschrijft, kan mensen in lijden het gevoel geven dat zij falen. Het evangelie biedt een dieper perspectief: Christus is ook nabij in zwakheid, tranen, wachten en volharding.

12. De gemeente als plaats van weerbaarheid

Geestelijke strijd is nooit uitsluitend individueel. Efeziërs is geschreven aan een gemeente, en het gebed aan het einde van de wapenrusting richt zich op alle heiligen. De christelijke gemeenschap kan een plaats zijn waar waarheid wordt geleerd, lasten worden gedragen, zonde eerlijk wordt beleden, mensen worden gecorrigeerd en hersteld, en waar gebed niet tot een privétechniek verwordt.

Juist daarom is leiderschap in dit onderwerp kwetsbaar. Wie beweert verborgen geestelijke oorzaken met zekerheid te kunnen aanwijzen, kan grote invloed krijgen op angstige of lijdende mensen. Bijbels leiderschap vraagt daarom toetsbaarheid, nederigheid en verantwoordelijkheid. Geestelijke autoriteit is geen vrijbrief voor manipulatie. Zij staat onder Christus en zijn Woord en moet herkenbaar zijn aan dienstbaarheid en vrucht.

De gemeente heeft bovendien een beschermende functie door gewone christelijke praktijken: samen Schrift lezen, avondmaal vieren, bidden, elkaar vergeven, praktisch helpen, zingen, dienen en het evangelie doorgeven. Zulke praktijken lijken minder spectaculair dan verhalen over directe confrontaties met duistere machten, maar zij vormen juist het duurzame weefsel van geestelijke weerbaarheid.

15. Conclusie: staan in Christus

Geestelijke strijd is werkelijk, maar zij hoeft het christelijke leven niet te beheersen als een voortdurende angst voor de duisternis. Het centrum van het geloof is niet de vijand, maar Christus. Wie de Schrift volgt, leert tegelijk waakzaam en vrijmoedig te leven: waakzaam omdat leugen, zonde, verleiding en geestelijke tegenstand serieus zijn; vrijmoedig omdat Christus Heer is.

De rode draad van dit boek kan daarom in enkele woorden worden samengevat: ken Christus, leef in de waarheid, wandel door de Geest, toets wat zich geestelijk aandient, neem verantwoordelijkheid voor het vlees, onderscheid de invloed van de wereld, weersta de duivel, blijf in gemeenschap en bid. Waar geestelijke strijd zo wordt verstaan, verschuift de aandacht van angst naar trouw en van sensatie naar heiliging.

Het laatste woord is niet strijd maar overwinning. De Bijbelse hoop ziet uit naar de dag waarop kwaad, dood en misleiding definitief verdwijnen. Tot die tijd leeft de gemeente niet vanuit onzekerheid over wie uiteindelijk zal overwinnen, maar vanuit de roeping om in Christus stand te houden. Niet eigen kracht, maar genade draagt haar. Niet fascinatie met de duisternis, maar het licht van Christus wijst de weg.

Visuele synthese: wereld, vlees en duivel

De aangeleverde studies leggen samen een brede lijn bloot: geestelijke strijd mag niet tot demonologie worden gereduceerd. De gelovige heeft te maken met de gevallen wereld, het eigen vlees en de tegenstander. De beslissende oriëntatie blijft Christus: zijn persoon, kruis, opstanding, Woord en Geest.

Infographic: de wapenrusting van God

Efeziërs 6 beschrijft geen magische techniek, maar een levenshouding van standhouden in Gods werkelijkheid. Waarheid, gerechtigheid, vrede, geloof, heil, het Woord en gebed horen bij elkaar.

Infographic: integrale geestelijke diagnostiek

De studie Geestelijke diagnostiek waarschuwt terecht tegen monocausale verklaringen. Lichamelijke, psychische, sociale, relationele en geestelijke factoren kunnen elkaar beïnvloeden. Niet alles psychologiseren, maar evenmin alles demoniseren.

13. Denominaties en christelijke stromingen

Onderstaande tabel beschrijft algemene accenten, geen absolute grenzen. Binnen iedere traditie bestaan verschillen tussen kerken, gemeenten en theologen.

Traditie	Primair accent	Bevrijding/exorcisme	Kenmerkende weerbaarheid
Rooms-katholiek	gebed, sacramenteel leven, heiliging	erkend; formeel exorcisme gereguleerd	kerkelijk onderscheid en pastoraat
Oosters-orthodox	hartstochten, waakzaamheid, gebed en vasten	aanwezig in kerkelijke spiritualiteit	ascese, nederigheid, Jezusgebed
Luthers	Woord, evangelie, geloof	meestal terughoudend	Christus en Gods beloften
Gereformeerd	Schrift, voorzienigheid, heiliging	doorgaans terughoudend	Woord, gebed, geloof
Evangelisch	bekering, discipelschap, Bijbel	wisselend	wereld-vlees-duivel; gebed
Pinkster/charismatisch	Heilige Geest en geestesgaven	relatief sterker aanwezig	onderscheiding, gebed, autoriteit in Christus

Gemeenschappelijke kern

Ondanks verschillen keren Christus, gebed, waakzaamheid, bekering, waarheid, heiliging en gemeenschap met God steeds terug. Het verschil ligt vooral in de wijze waarop geestelijke strijd wordt geduid en pastoraal wordt toegepast.

14. Historische tijdlijn

Periode	Kenmerkend accent
Nieuwe Testament	Christus, Koninkrijk, verzoeking, machten en Efeziërs 6
Vroege kerk	trouw onder vervolging; afstand van afgoderij
Woestijnvaders	gedachten, hartstochten, waakzaamheid, gebed en vasten
Reformatie	Woord, geloof, genade en Christus' volbrachte werk
Pinksterbeweging	actualiteit van de Geest, gaven, genezing en onderscheiding
Charismatische vernieuwing / Derde Golf	meer nadruk op bevrijding en in sommige kringen territoriale machten
Heden	groeiende aandacht voor theologische toetsing, pastoraat en professionele zorg

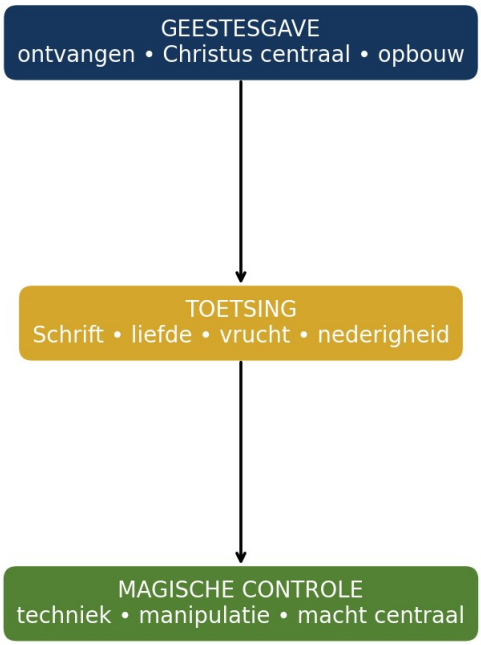
Demonische strategie en Bijbels antwoord

Strategie	Bijbels antwoord	Voorbeeldtekst
Leugen	Waarheid	Johannes 8:31-32
Verzoeking	Gehoorzaamheid	Mattheüs 4
Beschuldiging	Rechtvaardiging in Christus	Romeinen 8
Angst	Vertrouwen	Psalm 27
Verdeeldheid	Liefde en verzoening	Efeziërs 4
Misleiding	Toetsing	1 Johannes 4
Geestelijke verslapping	Waakzaamheid en gebed	1 Petrus 5

Geestesgaven en magische/occulte controle

Geestesgaven	Magische/occulte controle
God is soeverein	mens zoekt controle over resultaat
gave wordt ontvangen	techniek of formule staat centraal
Christus wordt verheerlijkt	macht/ervaring kan centraal staan
gemeente wordt opgebouwd	persoonlijke macht kan centraal staan
Schrift en vrucht toetsen	verborgen kennis kan dominant worden

Geestesgave en magische controle

Bronvermelding

Primaire bronteksten Gerard Feller

Feller, Gerard. Christus, onze Burcht. Aangeleverd manuscript.

Feller, Gerard. Geestelijke strijd. Aangeleverd manuscript.

Feller, Gerard. Geestelijke diagnostiek. Aangeleverd manuscript.

Feller, Gerard. Geestelijke defensie. Aangeleverd manuscript.

Feller, Gerard. Onderscheiden van geesten. Aangeleverd manuscript.

Feller, Gerard. Toverij of gave van de Heilige Geest?. Aangeleverd manuscript.

Primaire Bijbelgedeelten

Genesis 3; Deuteronomium 18; Job 1-2; Daniël 10; Mattheüs 4; Marcus 5; Lucas 4; Johannes 8; Romeinen 6-8; 1 Korintiërs 12-14; 2 Korintiërs 10-11; Galaten 5; Efeziërs 1-6; Jakobus 4; 1 Petrus 5; 1 Johannes 4-5; Openbaring 12 en 20-22.

Aanvullende kerkelijke en theologische bronnen

Catechism of the Catholic Church, in het bijzonder de gedeelten over exorcisme, occultisme en de strijd van het gebed.

Orthodox Church in America, The Orthodox Faith, Volume IV: Spirituality.

Assemblies of God (USA), Spiritual Warfare and the Believer, position paper.

Church of England, Deliverance Ministry en safeguarding-richtlijnen.

Arnold, Clinton E. Powers of Darkness: Principalities & Powers in Paul's Letters.

Arnold, Clinton E. 3 Crucial Questions about Spiritual Warfare.

Augustinus, De civitate Dei.

Luther, Martin. Large Catechism en Small Catechism.

Lewis, C. S. The Screwtape Letters.

Wink, Walter. Naming the Powers; Unmasking the Powers; Engaging the Powers.

Methodische noot: de aanvullende bronnen vertegenwoordigen niet noodzakelijk dezelfde theologische positie. Zij zijn opgenomen voor vergelijking en verdieping. De aangeleverde teksten van Gerard Feller blijven de primaire inhoudelijke basis van deze editie.